1. సంజీవి

ఆ టపాకు వెళ్ళాల్సిన ఉత్తరాల్ని టైపు చేస్తుండగా నిష్కారణంగా శేషుకు చనిపోయిన తల్లి జ్ఞాపకం వొచ్చింది. ఉదయం నుంచీ సాయింత్రం దాకా తను ఆఫీసులో కష్టపడి పనిచేసి ఇంటికి చేరగానే తన కష్టానికి సానుభూతిగా తనను పలకరించే తల్లి! చిన్నతనం నుంచీ ప్రాణంలో ప్రాణంగా పెంచి తన చదువుకు వంటలు చేసి డబ్బు పంపిన తల్లి! తనకు యీ చిన్న ఉద్యోగం దొరికినప్పుడు పట్టలేనంత ఆనందంతో ఆమె తనను దీవించిన రోజు అతనింకా మరచిపోలేదు. ఈ లోకంలో మొదటినుంచీ తనకు ఒక్కతే ఆత్మబంధువు. ఆమె పోయిననాటి నుంచీ తన ఏకాకిత్వం భరించరానిదైంది--

ఈ ఆలోచనల్తో అతని వేళ్ళు ఆడటం మానివేసినయ్. ఎలాగైనా యీ తలపుల్ని మళ్ళించాలని గట్టి ప్రయత్నం చేశాడు. అన్నీ తప్పులు పడ్డయ్. దొరచూస్తే తన ఉద్యోగానికే నీళ్ళధార! ఎంత ప్రయత్నించినా మనసును తిప్పుకోలేకపొయ్యాడు. అంతకన్న ఆ బాధాకరమైన ఆలోచనల్ని భరించటమే చాలా తేలి కనిపించింది. ఉన్నట్టు వుండి కళ్ళ వెంట నీరుకార నారంభించింది. నరాల బలహీనత్వం అధికమైంది. ఏ పనీ చెయ్యలేని స్థితికి వొచ్చి టైపు మెషిన్ మీద తలవాల్చి వెక్కి వెక్కి యేడ్వనారంభించాడు. తన మెషిన్ ఆగినా పక్క మెషిన్లు ఆగలేదు.

పక్కనే కూర్చున్న తోటి గుమాస్తా ఈ తమాషాను భరించలేక మెల్లిగా కదిపాడు: "అప్పుడే పూర్తి చేశావా?... ఏమిటీ--ఏడుస్తున్నట్టున్నావ్?"

చప్పున అతనికి స్మృతి వచ్చింది. ఇది వొక ఆఫీసు అనీ, ఇంటి కష్టాల్నీ, వ్యక్తిగత బాధల్నీ ఇక్కడ వెల్లడిచెయ్యకూడదనీ, కొన్ని గంటల బానిసత్వానికి మాత్రమే

తను ఇక్కడ నియోగింపబడ్డాడనీ జ్ఞాపకం వచ్చింది. తను ఇరవై మూడేళ్ళ లోకానుభవాన్ని సంపాయించిన విద్యావంతుడు. కష్టాలలో పెరిగి బాధకు అలవాటుపడ్డ వ్యక్తి– ఒక బజారు మనిషిలాగు ఇంతమందిలో ఏడ్వటం తలవంపనిపించింది. తన కష్టాల్ని చెప్పుకొని ఏడ్వటంలో కూడా అర్థంలేదు! ఎందుకంటే ఒకరి కష్టాలు యింకొకరికి అనవసరం.

"ఎబ్బే లేదు..." అన్నాడు: ఏడుస్తూ యేడవటంలేదని చెప్పుకోవాల్సిన సభ్యతను తను అనుసరించి తీరాలి.

"కళ్ళవెంట నీరు వొస్తూంటే––"

"బలహీనత."

తోటి గుమస్తా నవ్వి తన పనిలో నిమగ్నుడయ్యాడు. శేషుకు పని చెయ్యడానికి బుద్ధిపుట్టలేదు, ఇన్నాళ్ళూ భారమనిపించని జీవితం తల్లి మరణించిన మరుక్షణం నుంచీ వెగటనిపించింది. లోకమంటే ఏమిటో ఈ ప్రపంచంలో తన కోసం ఎంత కొద్ది ఆనందం వుందో అప్పుడే అర్థమైంది. ఆ క్షణం నుంచే అతనిలో శక్తులు చాలా భాగం పనిచెయ్యటం మానివేసినయ్. సంఘటన తెచ్చే మార్పుకన్నా, దాన్ని గూర్చిన ఆలోచన తెచ్చే చెరుపు ఎక్కువనటం అతని విషయంలో అబద్ధమవలేదు.

రెండు నెలల క్రితం తల్లి పోయినా అది రెండు గంటల క్రితమే జరిగినట్టుంది అతనికి. ఇలాటి ఆలోచనల్తో అతను ఆరోగ్యాన్ని చెడగొట్టుకున్నాడు. మలేరియా జ్వరం ఘోరంగా వెంటపడ్డది. ఎప్పుడు వస్తుందో, ఎప్పుడు పోతుందో తెలియదు. ఆ జ్వరం తీవ్రతను ఏకాంతంగా అనుభవించటం మరీ కష్టం. ఆ ఉష్ణతతో కాగిపొయ్యే తన ఫాల భాగాన్ని మాతృప్రేమతో నిమిరే ఒక్క హస్తమన్నా తనకీ లోకంలో లేదు. ఈ విధంగా జీవితంలో ఒక్కడై పోరాడేందుకు పిరికిపడుతూనే వున్నాడు.

ఆ జ్వరం మళ్ళీ క్షణాల్లో శరీరాన్ని ఆవరించింది. తన తల్లే బతికున్నట్టయితే ఇదొక బాధే కాదు. తన హృదయాన్నంతట్నీ తల్లికే అర్పించటం వల్ల ఆమె మరణం అతనిలో గొప్ప మార్పును తెచ్చింది. మానవుడైనవాడు కోరదగిన కనీసపు కోర్కెల్లో తనకు లెక్కకు ఒక్కటి దక్కలేదు. ఈ విధి తనను చావానివ్వదు! బతకానివ్వదు––

గడియారం నాలుగు గంటలు కొట్టినా అతను ఆలాగే శిలాప్రతిమ లాగా మెషీన్ మీద ఆని కన్నీరు కారుస్తూనే వున్నాడు. ఆఫీసు నౌకరు వచ్చి దొర పిలుస్తున్నాడని చెప్పేదాకా అతనికి మతేలేదు.

"ఇంతవరకూ ఉత్తరాలు రాలేదు–" అన్నాడు దొర.

"నాకు జ్వరం వచ్చింది."

"నీకు యిచ్చినవి చాలా అవసరమైన ఉత్తరాలు. నువ్వు రెండు రోజుల కొకసారి జ్వరం తెచ్చుకుంటే ఆఫీసు దివాలా తీస్తుంది. రోగిష్టివాళ్ళకు జీతాలిచ్చేందుకు భాగస్తులు ఒప్పుకోరు."

"జ్వరం రావటం నా తప్పు కాదు."

"మరి మా తప్పూ కాదు... నీతో లాభం లేదు."

"కొన్నాళ్ళు శెలవిప్పిస్తే--"

"శెలవిచ్చి కొద్దికాలానికి ఇంకోళ్ళను తెచ్చుకోవటం కష్టం. ఐనా యిది సర్కారు ఉద్యోగం కాదని చీటికీ మాటికీ ఎవ్వరూ రారు. అంతకన్నా మానుకోరాదూ?"

"మానుకుంటాను--" అన్నాడు నిశ్చలంగా. ముందున్న కష్టాల సంగతే అతను ఆలోచించలేదు. దొర ముఖంలోకి దీనంగా ఇంతకన్న నన్నేమీ చెయ్యలేవుగా అన్నట్టు చూసి "మానుకుంటున్నాను" అని సమాధానాన్ని కూడా వినకుండానే ఎలాగో వీధిలో పడ్డాడు.

బండిలో ఇల్లు జేరి గదిలో పడుకొని ఆలోచనలో పడ్డాడు. ఇల్లంతా బావురుమంటూ 'నువ్వు అద్దె యిస్తున్నావు; అంతకు మించిన హక్కు ఈ యింట్లో నీ కేమీ లేదు' అని తనను హేళన చేస్తున్నట్టుంది.

ఔను... తనకేముంది లోకంలో? ఎవరున్నారు? చివరకు వేడినీళ్ళు పెట్టే దిక్కన్నా లేదు. హోటల్ వాళ్ళు తన పర్సుమీద ప్రేమకొద్దీ యింత అన్నం పెడతారు. తనకు కలిగే దుఃఖంకానీ ఆనందంకానీ తన ఒక్క హృదయమే భరించాలి. పంచుకునేందుకు ఇంకెవరూ లేరు. ఇంత లోకంలో తను ఒక్కడుగానే బతకాలంటే ఎంత కష్టం!

పూర్వపు సంగతులు అనేకం జ్ఞాపకం వొచ్చినయ్ ... తన తల్లి తనకొక సంబంధాన్ని అమిత కష్టంతో కుదిర్చింది. ఆమెను సంతోషపెట్టాలని తను ఆ పెళ్ళికి ఒప్పుకున్నాడు. కాని అది పూర్తవకపూర్వమే ఆమె మరణించింది. వాళ్లు పిల్లను ఇచ్చేందుకు నిరాకరించారు కూడాను. పెళ్ళి తనకింకా ఒక అవసరంగా తయారవక పోవటం వల్ల అది అంత కష్టమనిపించలేదు. కాని తను లోకానికి ఎంత పనికిరాని వాడో ఇప్పుడు బాగా అర్థమైంది.

ఈ సాయంత్రమే తన ఉద్యోగం కూడా వూడింది. ఎంత కష్టపడి సంపాయించాడు యీ ఉద్యోగాన్ని! ఆ ఒక్క తల్లిని సంతోషపెట్టేందుకు తన జీవితాన్నంతట్నీ ధార పోయాలనుకున్నాడు. కాని ఆ తల్లే పోంగా లేంది యీ ఉద్యోగం పోయినందుకు విచారం లేదు. అదీ కాక తను నెలరోజులూ చెమటోడ్చి సంపాయించిన ముప్ఫై రూపాయిలూ ఇంటి అద్దెకూ, చాకళ్ళకూ, హొటల్‌వాళ్ళకూ ఇంకా ఇలాంటి ఖర్చులకే సరి! తను సంపాయించేదంతా వీళ్ళ కోసమా? తనకేమంత అవసరం?

జీవితంలో సంతోషమూ, ఆనందమూ లేదు. ఇంత భారాన్నీ లాగుతూ 'ఏదో బతుకుతున్నాం' అన్నట్టు చప్పగా తయారైంది బతుకు. తనలాగే యెన్నో జీవులు- జంతువులూ, పక్షులూ బతుకుతున్నయ్. అవి తనకన్న అతి తేలిగ్గా నిర్విచారంగా, ఆనందంగా బతక గలుగుతున్నయ్! అవి ఎందుకు బతుకుతున్నయ్యో, ఎవర్ని ఉద్ధరించేందుకో వాటికే తెలియదు. మనుషులు కూడా అంతే! ఈ బతుకంతా ఒక్క సదవకాశం కోసమే కావచ్చు. అది ఇతరులపట్ల ఎంత నిజమో కాని శేషుకు మాత్రం ఇది శుద్ధ అబద్ధంలాగా కనిపించింది.

ఆరోగ్యం కూడా పాడైంది. సాయంత్రం జ్వరం రావటమూ, రాత్రల్లా దాంతో బాధపడుతూ కూర్చోవటమూ రెండు నెల్లనుంచీ క్రమం తప్పకుండా జరుగుతోంది. ముఖమంతా తెల్లబడ్డది. తిని కూర్చునే భాగ్యం తనకు లేదు. మందులకు్కాడానా? బీదవాడై పుట్టటంలో ఎంత బాధ! తన రోజులు నిండినయ్యనే మాట జ్ఞాపకంరాని రోజులేదు. కాని ఆ చావు ఎప్పుడు వొస్తుందో తెలియదు. ఆ చావును తనకు తానై తెచ్చుకుంటే- కనీసం చచ్చయినా సుఖపడవచ్చు!

ఇహలోకంమీది ఆశలను పరలోకాల మీదికి పోనివ్వటం రోజూ జరుగుతూనే వుంది. కాని యీనాటి ఆలోచన పూర్వపువాటికన్న అనేక రెట్లు బలమైంది. ప్రతి రోజూ దాన్ని తరిచి తరిచి ఆలోచిస్తూండటం వల్ల ఆత్మహత్యను చేసుకోలేకుండా వున్నాడు. ఇంకా ఆలోచిస్తే అసలు ఆ నిర్ణయమే పోతుందేమో?

మెల్లిగా లేచి బైట పడ్డాడు... ఆత్మహత్య!... అది తలుచుకునేప్పటికే అతనికి విపరీతమైన భయం కలిగింది...చావు తెలిసివస్తే భరించలేనంత భయమేనేమో?... కాని అంతకన్న తను జీవితంలో చెయ్యగలిగే ఘనకార్యం మాత్రం ఏముంది? అతనికి జీవితం మీద కలిగిన అసహ్యమంతా మళ్ళీ చద్దామనే నిర్ణయానికే దారి తీసింది. మనసును సమాధానపరుచుకున్నాడు.

ఎలా చస్తే బాగుంటుందనేది సమస్యయింది. రైలూ, నీళ్లూ, కార్లూ, బళ్లూ.... ఎన్నో గుర్తువచ్చినయ్.

పట్టణపు వీధుల్లో దేదీప్యమానంగా విద్యుద్దీపాలు వెలుగుతున్నయ్. మనుష లందరూ కాలం వృథాపోతుందేమో నన్నట్టు చకచకా సాగిపోతున్నారు. కార్లూ, ట్రాములూ, రిక్షాలూ, బళ్ళూ వడివడిగా పరుగులెత్తుతున్నయ్. వీళ్ళందరూ అనుభవించే ఆనందం తనకేనా లేంది?... ఐనా చావబొయ్యే తనకు యీ ఆలోచన అనవసరం!

బర్రున పరుగెత్తుకొస్తూన్న కారు కింద పడదామని నిర్ణయించుకున్నాడు. రాయి చేసుకున్న గుండెతో ఇక ఆలోచనకే తావ్వివకుండా కళ్ళు గట్టిగా మూసుకుని కారుకు అడ్డంగా పడ్డాడు. అదృష్టవశాత్తూ డ్రైవరు తెలివిగా బ్రేకు వేశాడు, కాని ఆ తగిలిన

దెబ్బకు అతను పది గజాల దూరాన పడ్డాడు. తల క్రిందులుగా పడటంవల్ల తెలివి తప్పేటంత దెబ్బ తగిలింది.

అప్పటికప్పుడే పదిమందీ గుమిగూడారు. కారులోంచి ఒక యువకుడు ఒక యువతి దిగి శేషు దగ్గరికి వొచ్చారు.

"ఆసుపత్రికి తీసుకువెళ్ళండి --" అంటున్నాడు ఒకడు జనంలోంచి.

"కారు నెంబరు...? అంటున్నాడు ఇంకోడు.

"కళ్ళు నెత్తిన పెట్టుకొని తోలుతే?"

"డ్రైవరు తప్పు లేదు...పాపం జాగర్తగా ఆపాడు కూడాను. నేను అంతా చూస్తూనే వున్నాను-"

"డాక్టర్?" అంది ఆమె.

"ఫర్వాలేదు" అన్నాడు డాక్టర్.

"ఇంటికి తీసుకువెళ్దాం--"

శేషును మెల్లిగా ఎత్తి కారులో పడుకోబెట్టారు. పోలీసువాడు వచ్చే లోపలే కారు కదిలింది.

2

డాక్టర్ జాగర్తగా కట్టుకట్టాడు. అతనికి క్రమంగా తెలివి వస్తోంది. కళ్లు తెరిచి చూసి మూలుగుతూ మళ్ళీ కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

"మరేమీ ప్రమాదం లేదు. ఉదయమే వస్తాను. నేను వెళ్ళి నర్సును పంపుతాను..."

"నర్స్ అవసరం లేదు, నేను ఇక్కడే వుంటాను."

"ఈ రాత్రల్లా నువ్వు యీ రోగితో అవస్థపడతావా?"

"ఫర్వాలేదు... ఒక్క రాత్రికేగా!"

డాక్టర్ దీర్ఘంగా ఆలోచించి అన్నాడు: "నీ యిష్టం... రోగికి కాస్సేపట్లోనే బాగా తెలివి వచ్చేస్తుంది. పళ్లూ, కాఫీ ఆహారం యివ్వు. ఆ సీసాలోని మందును ఒకసారి తాగించు... ఇక నేను వెళ్ళనా?"

ఆమె తల వూపింది. డాక్టర్ టోపీ తీసుకొని వెళ్ళి పొయ్యాడు. సాలోచనగా ఆమె రోగి ముఖం వంకనే ఆతృతతో చూడసాగింది.

శేషుకు బాగా తెలివొచ్చింది. దెబ్బ తగిలిన బాధ కూడా బాగా తెలుస్తోంది. తను చచ్చిపోతున్నాడు కాబోలు! కళ్ళు తెరిచి చూద్దామనిపించింది, కాని భయం వేసింది.

వెధవ ప్రాణి యింకా పోదేం? ఇంత బాధతోకాని చావు రాదని తనకు తెలిస్తే అసలు యీ పనికే తను పూనుకునేవాడు కాదు. కాని అది తెలియటం ఒకసారీ, ప్రాణం పోవటం ఒకసారీ కాదు కనుక యీ పొరపాటు జరిగింది. బతకటంకన్నా చావటమే కష్టం కాబోలు!

చావు త్వరగా వస్తే బాగుండుననిపించే ఆ బాధ! ఇదివరకు తను అనుభవించిన కష్టాలు- తనను యీ ఆత్మహత్యకు పురికొల్పిన కష్టాలు- వాటన్నిటికన్నా యీ కొనితెచ్చుకున్న బాధ మరీ భరించలేనంతగా వుంది! ఇదే కడసారి కష్టమని గుర్తుకు వచ్చినా అతనికి తేలిక అనిపించటం లేదు.

తెలివిగా వున్నప్పుడు కళ్ళు మూసుకొని ఎక్కువసేపు పడుకోవటం చాలా కష్టంగా తోచింది. ఒక్కసారి తను కళ్ళు తెరిచి చూస్తే? అసలు తను ఏ లోకంలో వున్నాడో? భరించరాని యీ గాఢాంధకారంలోంచి ముందు బైట పడాలి! కళ్ళు తెరిచాడు: ఎదురుగుండా గడియారం రెండు గంటలు దాటిందని చాటుతోంది. విలువైన గాజు సామాగ్రితో అందంగా అలంకరించబడ్డ విశాలమైన శుభ్రమైన గది కనిపించింది. దేదీప్యమానంగా వెలిగే ఎలక్ట్రిక్ దీపాలూ, పైన రివ్వురివ్వున తిరుగుతూ తనకు కావాల్సినదానికన్నా ఎక్కువ గాలి యిచ్చే పంకా, తన శరీరం కింద నలిగే మెత్తటి పరుపులూ - తను అసలు ఎవరో, ఏమిటో కూడా క్షణం మరిచిపొయ్యేట్టు చెయ్యగలిగినయ్... ఇది స్వర్గమేమో? ఐతే యీ నరకబాధ యేమిటీ?

కళ్ళు మూసి సన్నగా మూలగ సాగాడు. గాజుల శబ్దంతో కూడిన ఒక కోమల హస్తం అతని ఫాలభాగాన్ని నిమిరింది. ఆ తాకిడి తన తల్లి ఆదరణనంతా జ్ఞాపకం చేసింది. ఎవరు తననిలా ఆదరిస్తారు?

మళ్ళీ కళ్ళు తెరిచాడు. తన మంచం పక్కనే కూర్చున్న ఒక అందాల రాణి తన వైపు ఆతృతగా చూస్తోంది. ఆమె దేవకన్యేమోనని ఆలోచించేందుకు మళ్ళీ ఒక్కక్షణం కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

"బాధగా వుందా?" అంది ఆ కోమల కంఠం.

"ఊఁ" అని మూలిగాడు.

ఆమె తన ఫాలభాగం మీది చేతిని మెల్లిగా లాక్కుంది. ఆ చేతిని తన ఫాలభాగం మీదనే వుంచమని అడుగుదామనిపించింది. కాని సిగ్గుపడ్డాడు.

"కాఫీ ఇమ్మంటారా?" అందామె.

అతని ఆకలి చప్పున జ్ఞాపకం వచ్చింది. తను ఇంకా యీ లోకంలోనే వున్నాననే దృఢవిశ్వాసం కూడా కలిగింది. కిందటి మధ్యాహ్నం నుంచీ తన పొట్ట ఖాళీగానే వుంది. ఆ బాధంతా ఇప్పుడు కాని తెలియటంలేదు.

"ఊ" అని మూలిగాడు మళ్ళీ.

ఆమె లేచి ఒకసారి విచారకరంగా అతని ముఖంలోకి చూసి వెళ్ళింది. అక్కణ్ణుంచి కదులుతుందనుకుంటే అతను ఆకలి బాధనే యెన్నుకునే వాడు!

మళ్ళీ అతని కష్టాలన్నీ జ్ఞాపకం రాసాగినయ్. తను అందగత్తెల్ని చూడలేక పోలేదు. లోకంలో తనకు అందని ఎంత సౌఖ్యం ఇతరుల పాలవటం లేదు? ఇదంతా తను ప్రతి రోజూ చూస్తూన్న విషయమే కనుక క్షణక్షణమూ తను మాత్రం అలాటి సౌఖ్యనికి నోచుకోలేదనే అభిప్రాయం కలిగేందుకు సగం కారణమైంది.

అసలు తను కిందటి సాయింత్రం ఏ అభిప్రాయంతో బయలుదేరాడో అది సఫలం కాలేదు. తను యీపాటికి యీ లోకం నుంచి మాయమవాల్సింది!

ఆ తరువాత ఏమైతేనేం?... కాని అలా జరిగినట్టయితే ఎంత బాగుండేది! తన జీవితంలో ఇంకా ఎన్నో జరిగి వుండాల్సింది. ఒక్కటి... లెక్కకు ఒక్కటి కూడా జరగలేదు. జరుగుతుందనే ఆశా లేదు. ఎంత నిర్భాగ్యత! ఎన్నిసార్లు తన నిరాశను ఎదుర్కొన్నాడు! తన హృదయం పొందే యీ క్షోభను ఎంతకాలం దాచుకుంటూ బతికి మాత్రం తను వెలిగించేది ఏముంది! తను పట్టుదలగా యీ చివరి ప్రయత్నమైనా సాధించలేక పోతే మళ్ళీ జీవితం ముళ్ళకంపల్లోకి పోతుంది...

తను బతికేందుకు ఏ విధమైన ప్రయత్నమూ చెయ్యకూడదు. ఈ మొండి ప్రాణికి అంతకన్నా మొండితనాన్ని ప్రదర్శిస్తేనే కాని తను గెలవలేడు! ఇహలోక బాధల నుంచి తన విముక్తిని నిజంగా కోరినట్టయితే– ఇది వొక్కటే తనకు అగ్ని పరీక్ష!

ఈ సమయంలో తనకు ఎవరితో మాత్రం ఏం సంబంధం? ఆమె అందగత్తె ఐతే తనకేం? ఈ మానవులు తన మృత్యుశయ్య మీద చూపే దయను తను అంగీకరిస్తే ఇకముందు తనకు యీ లోకంలో మాత్రం మరి గతులు లేవు! ఈ లోకంలో తన కోసం ఏడ్చేవాళ్ళు, కనీసం తన కళ్ల ఎదుట విచారాన్ని నటించేవాళ్లు ఒక్కళ్ళు– ఒక్కరు కూడా లేరు! ఈ సంగతి తనకు బాగా తెలిసి వున్నాక వీళ్ళ దయతో తనకేం పనీ?

ఆమె కాఫీ తెచ్చి అందివ్వబోయింది.

అతను 'ఒద్దు' అన్నట్టు సౌజ్ఞ చేశాడు.

"ఇప్పుడు తెమ్మన్నారుగా?"

"అక్కర్లేదు" అన్నాడు మూలుగుతూ.

తను పడే బాధను ఇతర్లు యీ నాగరికతా ప్రపంచం చూసి నవ్వి పోతుందేమోనని ఇన్నాళ్లూ భరించినట్టుగానే భరిస్తున్నాడు. కాని ఇప్పుడు మాత్రం అది అంత తేలిగ్గా

లేదు. సానుభూతి చూపే వాళ్ళ ఎదుట ఏ బాధ దాగ గలుగుతుందీ. బాధను ఓర్చేందుక్కూడా ఒక పరిమితి వుంది... అప్రయత్నంగా అతని కళ్ళు నీళ్ళతో నిండినయ్.

ఆమె మృదువుగా అడిగింది: "బాధగా వుందా?"

అతను సమాధానం చెప్పలేదు. తన మీద తనకు కలిగే సానుభూతిని దీనంగా ప్రదర్శించుకుంటున్నాడు.

"చాలా అలసిపొయ్యారు. కాస్త కాఫీ తాగండి" అందామె బతిమాలుతూన్నట్టు.

"నాకేమీ వొద్దు...నన్ను ఏడ్వనీయండి... మీరు వెళ్ళిపోండి."

ఆమెను ఇప్పుడొక కొత్తభయం ఆవరించింది: తగిలిన దెబ్బ వల్ల రోగికి మతి చెడిందేమో?

ఆమె అలాగే కాస్సేపు ఆశతో నిలబడి మరేమీ ప్రత్యుత్తరం రాకపోవటం వల్ల యీ సమయంలో రోగిని ఎక్కువగా మాట్లాడించి శ్రమ పెట్టకూడదనుకొని కప్పుల్ని ఆ పక్కనే టేబిల్ మీద పెట్టి వెనక్కు తిరిగింది...

కాఫీ తన కళ్ళ ఎదుట వుంటే అది తాగాలనిపిస్తుంది. తను బతికేందుకు ప్రయత్నం చెయ్యాల్సి వొస్తుంది. కనీసం తన చావును వాయిదా వెయ్యాల్సి వొస్తుంది. ఎంత త్వరగా వీలైతే అంత త్వరగా చద్దామని నిశ్చయించుకున్న తనకు ఇవన్నీ ఆటంకాలు... వెంటనే శేషు చెయ్యి జాపి కాఫీని కిందికి దొర్లించాడు.

కప్పుల చప్పుడుకు ఆమె వెనక్కు తిరిగి, నిశ్చేష్టురాలైంది. అతడు తెలిసివుండే యీ పని చేస్తున్నాడనేది స్పష్టమౌతోంది. అతనికి కోపమా? తన మీదనా? కాఫీ మీదనా? యీ విషయాన్ని తేల్చుకునేందుకు ఆమెకు ఇప్పుడు అవకాశం లేదు. అతను మాత్రం తను చేసిన ఘనకార్యానికి గర్విస్తూన్నట్టు సూచిస్తూ, మాటాడకుండా వూరుకున్నాడు.

ఆమె మళ్ళీ దగ్గరకు వచ్చి నిలబడి "బాధగా వుంటే మందు తాగమని డాక్టర్ చెప్పి వెళ్ళాడు. మందు ఇమ్మంటారా?" అంది!

అతను ముఖం చిట్లించి ఆమెను పరీక్షగా చూడసాగాడు. ఆమె ఒకప్పుడు తనకు క్లాసుమేటు. ఆమెను గూర్చి తనకు అంతవరకే తెలుసు. ఆ పరిచయాన్ని మాత్రం తను జ్ఞాపకం చేసుకొని బాధపడటం దేనికి? ఏ విధమైన ఆశనూ తను కల్పించుకోకూడదు- అంతే!

తన వైపు అంత దీక్షగా చూడటాన్ని ఆమె గ్రహించి అంది: "మీరు నన్ను గుర్తుపట్టగలిగారా?"

అతను ఆ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పలేదు. బాధగా కళ్ళు మూశాడు.

"మందు తాగుతారా?" అందామె.

జవాబు రాకపోయినా ఆమె గ్లాసులో మందు పోసి మెల్లిగా అతని తలకింద చెయ్యివేసి అతన్ని కూర్చోపెట్టేందుకు ప్రయత్నించింది. ముందున్న మందు గ్లాసు వైపు అతను అప్రయత్నంగా వొంగబొయ్యాడు... కాని వీళ్ళందరూ కలిసి తనను చావనీరా? తన ప్రాణం మీద తనకు అధికారం, చచ్చే స్వాతంత్ర్యం లేదా? ఎంత దౌర్భాగ్యం!

అతని కోపం మిన్ను ముట్టింది. పళ్ళు పటపటా కొరికి ఆ మందు గ్లాసును లాక్కొని విసిరి నేలకేసి బాదాడు. ఆశ్చర్యంతో ఆమె కళ్ళు పెద్దవయినయ్. అతడు మాట్లాడకపోవటం ఆమెను భయపెట్టింది. అతని చేష్టల్ని ఏవిధంగా అర్థం చేసుకోవాలో ఆమెకు తెలియలేదు.

"ఏమండీ?" అంది.

అతను మాట్లాడలేదు. ఇంక దాచుకొనే చోటులేక వెలువరించే దుఃఖాన్ని కుమిలి కుమిలి ఏడుస్తూ ప్రదర్శించసాగాడు.

తను ఎలా మాట్లాడితే అతనికి బాగుంటుందో ఆమెకు అర్థమవలేదు. ఇంత తమాషా మనస్తత్వాన్ని ఆమె ఎన్నడూ వినికూడా ఎరగదు. ఏమీ తోచక కాస్సేపు నిలబడి ఆ గదిలోనే ఇంకో మూల కుర్చీలో కూర్చొని చదువుకో సాగింది. చదువేమీ సాగలేదు. రోగి మూలుగులు ఆమె మనశ్శాంతిని భంగపరుస్తున్నయ్.

ఇప్పటికి నాలుగు దాటింది. రోగి మూలగటం మానేశాడు. అలిసి గాఢనిద్రకు ఉపక్రమించాడు. ఆమె నిట్టూర్చింది. పుస్తకాన్ని ఒళ్ళోనే పెట్టుకొని క్రమంగా కూర్చొనే నిద్రపోయింది.

3

సూర్యోదయం కాకముందే కలత నిద్రలో ఆమె మేల్కొంది. రాత్రి జరిగిన సంఘటనలు ఆమెకు జ్ఞాపకం రాసాగినయ్. అతన్ని ఎలా జాలిదలచాలో ఆమెకు అంతుపట్టడంలేదు. రోగి నిద్ర చూసి నిట్టూర్చింది.

అరగంట గడిచాక డాక్టర్ వచ్చాడు. ఆమె డాక్టర్‌ను అవతలికి పిలిచి పరిస్థితి అంతా చెప్పింది. డాక్టర్ నవ్వాడు.

"అందుకనే నర్స్‌ను పంపుతానని చెప్పాను. రోగుల్తో అవస్థపడటం వంట చెయ్యటమంత తేలికగాదు..."

"అతను మందన్నా తాగలేదు..."

"నేను తాగేట్టు చేస్తాను. ఇదంతా ఒక కళాభ్యాసం--"

వారిద్దరూ మళ్లీ గదిలోకి వొచ్చేప్పటికి రోగికి నిద్రమెలకువ వొచ్చింది. అతను మూలుగుతున్నాడు. మధ్య మధ్య ఎక్కిళ్ళు కూడా వొస్తున్నవి.

డాక్టర్ మెల్లిగా రోగిని తన వైపు తిప్పుకునేందుకు ప్రయత్నించాడు. కాని రోగి తన కొద్ది బలాన్నీ ఉపయోగించి ఓడిపోయి కోపం కొద్దీ అరిచాడు. "వెళ్ళిపోండి మీరందరూ. నన్ను చావనీరా? వెళ్ళండి...వెళ్ళండి నాకేం వొద్దు!"

డాక్టర్‌ను విదిలించాడు. డాక్టర్ క్షణం ఆలోచించి అన్నాడు: "మీరు వృథాగా నిరాశ పడనక్కర్లేదు. మీరు కొద్దిరోజుల్లోనే పూర్తిగా ఆరోగ్యాన్ని సంపాయించ గలుగుతారు. మీరు అంతగా గాభరాపడితే--"

"బలే! నేను బతకాలని ఆశించడం లేదు. మీరు బాగా అర్థం చేసుకోండి. మీరు నాకేమన్నా సహాయం చెయ్యదల్చుకుంటే నేను త్వరగా ప్రాణాలు విడిచేందుకు మందివ్వండి- తెలిసిందా?"

ఆమెతోపాటు డాక్టర్ కూడా ఆశ్చర్యంతో మూగవొయ్యాడు. ఎంత నిరాశపడే వాడికైనా ఆశ వుంటుంది. ఆశలన్నీ వొదిలి కింద పెట్టాక కూడా వైద్యసహాయాన్ని ఆశిస్తారు. జీవితంలో ఎంత ఓటమిని ఎదుర్కొన్నా యింకా బతికి సాధిద్దామనే ఆశ ఎవరికి వుండదు? అదీ కాక, ఒకవేళ ఆత్మహత్యకు ప్రయత్నించినా అది వొక క్షణిక బలహీనత్వమే కనుక ఆ క్షణం గడిచాక మళ్ళీ హృదయమంతా ఆశతో నిండి తను ఎంత బుద్ధిహీనుడుగా ప్రవర్తించాడో ననిపించక మానదు! కాని ఇతని విషయంలో అది ఎంత వికృతమైన మానసిక పరిణామంలో పడ్డదో డాక్టర్‌కు అర్థమవలేదు.

డాక్టర్ బతిమాలుతూ అన్నాడు: "మీరు చాలా కష్టాల్ని అనుభవించినట్టున్నారు. జీవితంమీదనే మీకు నిరాశ కలగటం అన్యాయం! ముందు జీవితం సంగతి జాగర్తగా ఆలోచించేందుకు మేమందరమూ వున్నాం.... డాక్టర్లు ప్రాణదాతలని మీకు తెలుసు. మిమ్మల్ని చంపేందుకు...."

మధ్యలోనే అందుకొని శేషు "చావు అంత తేలికది కాదని నాకు బాగా అర్థమైంది. అందుకనే మందిమ్మంటున్నాను--" అని ఏడ్వసాగాడు.

డాక్టరుకు ఏమీ తోచలేదు. మునిపంటితో కింది పెదవి కరిచి ఆమెను అవతలికి రమ్మని సౌజ్ఞ చేశాడు.

ఆమె ఆతృతతో డాక్టర్ ముఖంలోకి చూసింది.

"లాభంలేదు శ్రీ! అది మతిభ్రమణం కూడా కాదు. అతను తెలిసే బాగా మాట్లాడుతున్నాడు. పరిస్థితి ప్రమాదకరమైంది కాదు... కాని అతను మొండిగా ప్రవర్తిస్తే మాత్రం అమృతం కూడా ప్రాణం పొయ్యలేదు. ఇది శారీరకంగా కుదిర్చేందుకు ముందు మానసికంగా కుదర్చాలి... అదంతా చాలా యాతన. పోనీ ఆ నిర్భాగ్యుడు

ఎలాపోతే మన కెందుకు? మెల్లిగా జనరల్ హాస్పిటల్‌లో జేర్చి చేతులు కడుక్కుంటే సరిపోతుంది."

శ్రీదేవికి దుఃఖం ఆగలేదు. ఆమె కనుకొలకుల్లో రెండు కన్నీటి బిందువులు కింద పడేందుకు సిద్ధంగా ఉన్నయ్.

"అదేమిటి శ్రీ? నీక్కూడా రోగికిలాగే పిచ్చి ఎక్కుతోందా?" అన్నాడు డాక్టర్.

ఆమె ఎండుకుపోతూన్న గొంతుతో అంది: "మీరు దీనికి ఏదైనా ఉపాయం ఆలోచించండి. అతను నిర్భాగ్యుడే కావొచ్చు. అసలు అందుకనే అతని మీద నాకు ఇంత దయ కలుగుతోందేమో? అతన్ని నేను ఎరుగుదును. నాకు క్లాసుమేటు, బీదవాడు. చాలా తెలివిగలవాడు. వారాలు చేసుకొని తింటూ కష్టపడి చదువుకున్నాడు. అతను సగం జీతం మీద చదివేవాడు. ఆ సగం జీతం కట్టేందుకు కూడా అతనికి శక్తి చాలేది కాదు. ఒకసారి జీతం కట్టకపోవటం వల్ల అతని పేరు కొట్టేశారు. అప్పుడు ఎవరికీ తెలియకుండా ఆ జీతాన్ని నేను కట్టాను... నిన్న అతను మన కారు కిందనే పడ్డాడు. అతను చావటంలో పెద్ద విశేషమేమీ లేకపోవచ్చు. అది ప్రకృతి సిద్ధంగా వొచ్చినా ఎవ్వరూ ఏమీ చెయ్యలేరు. కానీ అతను నా యింట్లో నా కళ్ళ ముందు నిష్కారణంగా చావటం నాకు ఇష్టం లేదు. ఎంత ఖర్చయినా ఫర్వాలేదు. అతను బతికే వుపాయం చూడండి--"

డాక్టర్ శ్రీదేవిని ప్రేమిస్తున్నాడు. ఎలాగైనా ఆమెను పెళ్ళి చేసుకోవాలనే ప్రయత్నంలో ఇప్పటికి ఒక సంవత్సరం నుంచీ ఆమెను ఆరాధిస్తున్నాడు. తగినంతగా ఆమె అంగీకారాన్ని సూచించకపోయినా అతను నిరాశ పడలేదు. ఎలాగైనా ఆమెను ప్రతి విషయంలోనూ సంతోషపెట్టి క్రమంగా ఆమె అనురాగాన్ని సంపాయించాలనే పట్టుదల అతనిలో అధికమౌతూ వొచ్చింది.

ఈ రోగి విషయంలో అందరు రోగుల్లాగే ఇతనూ ఒకడవటం వల్ల అతనికి ప్రత్యేకమైన దయ ఏమీ లేదు. ఇప్పుడు శ్రీదేవిని సంతోషపెట్టేందుకు గాను అతను ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకోవాల్సి వొచ్చింది. ఇది డబ్బుకు నయంచేసే రోగమైతే అతను వొదిలిపెట్టేవాడే! ఆమెకు నచ్చజెప్పి రోగిని వొదిలించుకుందామని అతను చేసిన ప్రయత్నాన్ని ఆమె చూపే శ్రద్ధా, పట్టుదలా పాడుచేసినయ్.

రెండు చేతుల మధ్యా తల యిరికించి ఒక పావుగంట సేపు డాక్టర్ బాగా ఆలోచించాడు. డాక్టర్ మంచి తెలివిగలవాడనేందుకు ఏ మాత్రమూ సందేహం లేదు.

మెల్లిగా అన్నాడు : "సరే. నువ్వు అంతగా కోరుతున్నావ్ కనుక చెప్తాను: నాక్కూడా మానవులంటే దయ లేకపోలేదు. బీదవాడు, మంచివాడు, చదువుకున్న వాడూ- అన్నిటికన్నా నీకు ఇష్టుడు కనుక అతన్ని బతికించేందుకే ప్రయత్నిద్దాం. కాని ఒక్కటే ఉపాయం వుంది. అది చాలా కష్టంతో కూడుకున్నది--"

"ఐతే ఐంది...త్వరగా చెప్పండి"

"అతడు జీవితంలో చాలా నిరాశపడ్డాడు. చూడబోతే నిజంగా అతనికి జీవించాలనే ఉద్దేశం కూడా లేనట్టు తోస్తుంది. అతనికి 'నా' అనే వాళ్లు కూడా ఎవ్వరూ ఉన్నట్టు లేదు. ముందు అతని మనస్సును వేరొక మార్గంలోకి లాగాలి--"

"దానికే--"

"విను మరి: అతనికి ఒక ఆప్తబంధువు ఇప్పుడు చాలా అవసరం. అతనికి 'తన' మీద ఆశ లేదు. అందుకని ఇంకోరి కోసం అతను బతికేందుకు ప్రయత్నించేట్టు చెయ్యాలి. చేతుల్లో స్వర్గం చూపి అతని ఆశల్ని రేకెత్తించాలి. అప్పుడుకాని అతను వైద్యానికి బాగా లొంగడు.... మరి దీనికి నువ్వు ప్రయత్నిస్తావా?"

"అంటే ఏం చెయ్యాలీ?" అంది ఆమె తన అమాయకత్వమంతా బైటపడేట్టు.

"తెలియలేదా?... చూడు: అతన్ని ప్రేమిస్తూ వున్నట్టు నటించు. లాలనగా మాట్లాడు. అతని హృదయంలోని జ్యోతిని మళ్ళీ వెలిగించు. నీ ఆత్మబంధువు మృత్యుశయ్య మీద వుంటే నువ్వెంత బాధపడతావో అంత బాధా పడు!... ఇది పురుషులకు సాధ్యం కాదు. అంత ఓర్పు వాళ్ళ దగ్గర ఉండదు. అతను ఎన్ని అన్నా, తిట్టినాసరే విసుక్కో కుండా అతి ప్రసన్నతగా ఉండు. నీ లోకమంతా, నీ జీవితపుటాశలన్నీ అతని మీదనే ఆధారపడి ఉన్నట్టుగా నటించు... ఇదంతా ఒట్టి నటన! ఇందువల్ల నీ కేమీ నష్టం లేదు. క్రమంగా అతను లొంగిపోక తప్పదు. ఉన్నవీ, లేనివీ అతనికి ఆశలు పెట్టు. స్త్రీ వేసే అస్త్రాలకు లొంగని పురుష హృదయం ఉండదు. అందులోనూ నీలాటి అందగత్తె ముందు అతి తేలిగ్గా లొంగిపోతాడు. నీ ముఖం అతనికి అపరిచితమైంది కూడా కాదు కనుక ఇది తేలిగ్గానే జరిగిపోతుంది. అదీ కాక ఇంత నిరాశలో వున్నాడు కనుక- చప్పున అతనిలో ఆశలు రేకెత్తించేందుకు అవకాశం ఉంటుంది- అర్థమైందా?"

ఆ మాటలన్నీ ఆమెకు వెంటనే అర్థం కాలేదు. కొంత మింగుడు పడ్డాక ఆశ్చర్యంతో అంది: "నటనా?"

"ఔను...నటన!... నువ్వు ఇదివరకు కాలేజి నాటకాల్లో వేషాలు వేసి చూపానంటివే అదీ!"

"కాని అది రంగస్థలం మీద. మనం ఎవరిమో, ఏ పాత్రను ప్రదర్శిస్తున్నామో తెలుసుకుంటూ చూపేది. కాని ఇది నిజమైన జీవితంలో--"

"దానికీ దీనికీ తేడా ఏముందీ? నేనే చెప్పేది కూడా అదే! నువ్వెవరో, నీ ఆశయం ఏమిటో, నువ్విలా ఎందుకు ప్రవర్తిస్తున్నావో అంతా ప్రతి క్షణమూ తెలిసే ఉంటుంది... దీన్నే నేను 'నటన' అంటున్నాను."

"జీవితంలో నటన సాధ్యమా?"

"ఎందుకు కాదు? మనం నటించి ఎన్నింటిని సాధించటంలేదు? మన మనస్సులో జరిగే పరిణామాలకూ, మనం పైకి కనపర్చే ప్రవర్తనకూ తేడా వుంటోందా లేదా? ఇష్టంకాని వ్యక్తితో మాట్లాడేటప్పుడు లోపల ఆ వ్యక్తిని తిట్టుకుంటూ పైకి అదేమీ కనపరచకుండా చెయ్యటం లేదా? అది నటన కాక మరేమౌతుంది? ఇది ప్రతి జీవితంలోనూ ప్రతి క్షణమూ జరుగుతూనే వుంది. ఇదే లేకపోతే యీ జీవితం ఎంత దుర్భరమో ఆలోచించు, జీవితమంతా నటనే అనేందుక్కూడా అనుమానం అక్కర్లేదు--"

'జీవితమంతా నటన!' అన్నమాట విన్నప్పుడు ఆమె ఆశ్చర్యపడ్డది, ఏదో కొత్త సిద్ధాంతం- తను కలలోనైనా తలవనిది విన్నట్టు వులిక్కిపడ్డది... కాని డాక్టర్ చెప్పిన మాటల్ని మెల్లిగా అర్థం చేసుకుంది. ఆ మాటల్లో ఎంత నిగూఢ సత్యం వుంది! జీవితం ఎంత 'నటన'తో కూడుకుంది! కాని ఇదంతా 'నటన' అని ఆలోచించేందుక్కూడా తను అవకాశం యివ్వకుండా సాగిపోతోంది.... ఒకవేళ తను అలాటి ఆలోచనకే అవకాశం ఇస్తే అసలు ఆ నటన సాధ్యపడదేమో! చూస్తూ చూస్తూ దొంగవేషం వెయ్యటంలో ఉన్న కష్టం దొంగవేషం అనే ఆలోచన లేకుండా చప్పున వేస్తే ఎందుకుంటుందీ? ఆ 'దొంగ వేషం' అవసరం తీరాక దాన్ని గూర్చి ఆలోచించేందుకు అది అమిత స్వల్ప విషయం అవుతుంది తప్పు చేస్తున్నా అది 'తప్పు' అనే జ్ఞానం ఉంటే యీ కల్మషాత్మ పడే బాధ ఇంతా అంతా కాదు! కాని కుర్రాళ్ళకు ఆ జ్ఞానం లేకపోవటంవల్ల పెద్దవాళ్ళు చెయ్యలేని తప్పుల్ని కూడా ఇట్టే చేసిపారేస్తారు: ఈ విధంగా జీవితంలోని 'నటన'కు ఏ గతి పట్టిందంటే అది గాలి పీల్చినంత తేలికా, అవసరమూ ఐ కూర్చోవటం వల్ల దాన్ని గూర్చి లోతుగా తను ఎప్పుడూ ఆలోచించలేదు.

"ఇప్పుడు ఉపాయమంతా అర్థమైందా?" అన్నాడు డాక్టరు.

"అర్థమయింది...కాని.."

"ఇందులో 'కాని'కి అవకాశం లేదు."

"చూస్తూ చూస్తూ నటించటం--"

"ఔను మరి... అవ్వా కావాలి! బువ్వా కావాలి అంటే కుదరదు. ఇదంతా నీ ఒక్కతె వల్లనే జరగాలి. అందుకని నర్స్ అవసరం కూడా లేదు. నటించటం కష్టమో, సుఖమో నాకు తెలియదు. అదంతా నీకు సంబంధించిన విషయం. నాటకంలోలాగా చేసి ఊరుకో, అంటే నువ్వు చేసే దాంట్లో 'సిన్సిరిటీ' ఉండాలి--" అని పొరపాటు మాట్లాడినందుకు నాలిక కొరుక్కొని అన్నాడు: "అంటే ఉన్నదని అతనికి గాఢ విశ్వాసం కలగాలి. వివిధ అభిరుచులతో కూడిన ప్రేక్షకులు లేరు. ఒక్కడే ప్రేక్షకుడు. అతనే పాత్ర కూడాను! నువ్వు అంతవరకూ చెయ్యగలుగుతే ఆ పైది నేనే చేస్తాను... నాకు చాలా ఆలస్యమైంది, నేను వెళ్తున్నాను మళ్ళీ సాయింత్రం వొస్తాను. అంతా నటన... నటన!" అంటూ డాక్టర్ పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ జారుకున్నాడు.

ఆమెకు చాలా అనుమానాలు కలిగినయ్. కాని వాటిల్లో ఒక్కటి కూడా డాక్టర్ వల్ల తీరేవి కాదని చప్పున జ్ఞాపకం వొచ్చి డాక్టర్‌ను వెనక్కు పిలవలేదు. ఒక చోట కూర్చొని ఆమె ఆలోచనా సముద్రంలో నిమగ్నమయింది.

4

ఇప్పుడు తనకు కర్తవ్యం ఏమిటీ?

ఇది తను జీవితంలో తెలిసి నటించాల్సిన సమయం. ఇదివరకు తనకు రంగస్థలం మీది నటనానుభవం కొద్దిగా వున్న మాటైతే నిజమే కాని అది డైరెక్టరు కొంత చెప్పడంవల్లా తను కొంత ఆలోచించటంవల్లా నేర్చుకోగలిగింది... గాని ఇప్పుడు స్వతహాగా అంతా తనే చూడాలంటే ఎంత కష్టం! రంగస్థలం మీద తనకు కలగని ఒక కొత్త భయం ఇప్పుడు ఆమెని ఆవరించింది.

అందులోనూ ఇది ప్రేమఘట్టం! తను ప్రేమను గూర్చి విన్నది! ప్రణయాగ్నిని గూర్చి చదివింది, కాని అది సరిగ్గా ఎలా వుంటుందో తను ఎన్నడూ అనుభవించ లేదు. తన అందాన్ని చూసి తన వెంటబడ్డ యువకులు ఆ ప్రేమను గూర్చి అనేక పిచ్చి మాటలు మాట్లాడారు. కాని ఇంతమందికీ తను ఒక్కతే గురికావటం చూచి ఆమె భయపడ్డది. ఇందులో ఏదో 'కీలకం' వుందని గ్రహించింది. అందుకని ఇదంతా ఒట్టి బూటకమనే సిద్ధాంతం మీద ఆమె ప్రవర్తించటం మొదలు పెట్టేటప్పటికి- ఆ యువకులు ఒక్కొక్కళ్ళే జారుకోవటం మొదలుపెట్టారు. ఒక్కరి ప్రేమను కూడా అంగీకరించే సదవకాశం తనకు లభించలేదు.

ఇప్పుడు డాక్టర్ కూడా తనను ప్రేమించి స్నేహమనే వంక మీద తన యింటికి రాకపోకలు సాగించాడు. ప్రేమించేందుక్కూడా ఒక తెర అవసరం గాబోలు! ఏమైనా ఇది లోక మర్యాద కిందా, సాంఘిక ఆచారం కిందా చలామణీ ఐపోతోంది. అటువంటిది-- ఇప్పుడు ఏ తెరా అడ్డులేకుండా ఆ ప్రణయ ఘట్టాల్ని నటించటం యెట్లా? పోనీ తను యీ డాక్టర్ ప్రేమనైనా అంగీకరించి వుంటే దాని పరిణామాలన్నీ తనకు బాగా అర్థమై వుండేవి. అందుకు ఒక్కటే కారణం. నిజంగా తనను ఆరాధించ గల వ్యక్తిని తను వివాహం చేసుకోవాలని ఏనాడో నిశ్చయించుకుంది. కాని తనను యింత వరకూ ఆరాధిస్తూ వొస్తూన్న యువకులంతా ముఖ్యంగా తన భాగ్యాన్ని చూసి! ఎదుటి వ్యక్తి ఒట్టి మూఢుడనే సిద్ధాంతం మీద బయలుదేరటం మొదలుపెడితే ఆ పరీక్షకు నిలబడ గలిగేవాళ్ళు బహుకొద్ది- అసలు దొరకరేమో కూడాను! ఆమె ప్రతి వ్యక్తి విషయంలోనూ యీ సిద్ధాంతాన్ని ప్రయోగించి చూడటం వల్ల ఆమె ఇంతవరకూ తగిన వాణ్ని ఎన్నుకోలేక పోయింది. ఒక్కొకళ్ళే జారుకోవటం మొదలు పెట్టినప్పటి నుంచీ యీ వ్యవహారంలో ఆమె మరింత జాగర్తగా ప్రవర్తించ సాగింది. తన కోసమని

వొచ్చిన వాళ్ళు చాలా భాగం ఆ ప్రణయాన్ని నటిస్తారని ఆమెకు బాగా అర్థమైంది; లోకం పోకడ బాగా తెలిసి పోయింది. తనకు యీ ఘట్టం దాదాపు బొత్తిగా కొత్త వ్యవహారం కావటం వల్ల ఎలా సమర్థించుకోవాలో ఆమెకు అంతా అగమ్యగోచరంగా తోచింది.

కాని ఇలాటి సంఘటనే ఇదివరకు తన జీవితంలో సంభవించి వున్నట్టయితే- ఆ మొదటిసారి కూడా తనకు కొత్తేగా! ఐతే అప్పుడు ముందడుగు వేసేది పురుషుడు కనుక తనకింత కష్టం లేకుండా అతి సాఫీగా సాగిపొయ్యేది. కాని ఇక్కడ అలాటి అవకాశమేమీ లేకపోను. ముందడుగులన్నీ తనే వెయ్యాల్సిన బాధ్యత వుంది. తనకు తెలియని విషయాన్ని, ఇంకో వ్యక్తికి (ఆ వ్యక్తికి తెలుసో, తెలియదో తనకు తెలియదు) నేర్పబోతోంది... ఆమెకు నరాలన్నీ లాగుతూన్నట్టనిపించింది!

నిజంగా తనకు అతను ఏవిధమైన ఆప్తుడూ కాడు. అలాటి వ్యక్తికోసం తను ఇంత శ్రమకూ, కష్టానికీ పాల్పడకుండా ఊరుకుంటే? అతని స్థితి జ్ఞాపకం రాగానే ఆమె సున్నిత హృదయం మళ్ళీ ద్రవించ నారంభించింది. తను ఏ విధమైన దయనూ చూపకుండా ఉన్నట్లయితే అతను ఆ కారుకింద పడ్డప్పుడే ఒక మామూలు బీదవాణ్ని చూచినట్టు అతన్ని జనరల్ హాస్పటల్‌కు పంపి, కొంత డబ్బు యిచ్చి వొదిలించుకో వాల్సింది! కాని ఇంత దూరం వొచ్చాక- తన కళ్ళ ఎదుట మానవులకు సాధ్యమైన చికిత్స విశేషించి తన చేతుల్లోనే వున్న చికిత్స- కరువై చనిపొయ్యే ఒక వ్యక్తి తనతో చదువుకున్న వాడు ఒకనాటి తన దయకు పాత్రుడైనవాడు, సౌమ్యుడు, నిరాధారి, అందగాడు, తెలివిగలవాడు యీ లోకాన్నే వీడిపొయ్యే పరిస్థితిలో వుండటాన్ని తను యీ రక్త మాంసాల గుండెతో ఎలా భరించగలదు? ఇది దుర్భరమైన విషయం! నాగరికతా ప్రపంచంలోని తనలాటి చదువుకున్న స్త్రీ విషయంలో క్షమించరాని నేరం! మానవుడి కోసం తోటి మానవుడు రక్తం యిస్తూన్న యీ రోజుల్లో ఒక జీవి కోసం ఇంకో జీవినే త్యాగం చెయ్యగలుగుతూన్న రోజుల్లో ఏ విధమైన ప్రతిఫలమూ కోరకుండానే, వున్న సౌఖ్యా లన్నింటినీ వొదిలి, దేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం తోటి మానవుల స్వేచ్ఛ కోసం జీవితాన్నంతట్నీ దేశ సేవకు ధారవోసే మహానుభావులున్న రోజుల్లో తను యీ అల్ప సహాయాన్ని చెయ్యలేకపోవటం నిజంగా సిగ్గుపడాల్సిన విషయం!

అతను తనకు బంధువుడూ, ఆప్తుడూ కావాలనే 'షరా' ఎక్కడ వుంది? ఒక వేళ తనకు ఒక పరాయి మొగవాడు.... అదివరకు ముక్కూ మొగమూ యెరుగని వ్యక్తి, కలలోనైనా తను వూహించని రూపం గలవాడు భర్తయితే సంఘంచేత నియమించబడ్డ యీ నూతనాధికారిని తను జీవితంలోని మొట్టమొదటి రోజునుంచీ ఎరిగివున్నట్టు అతను తనకు ఆప్తుడైనట్టు- అతని ముందు మోకరించి తన సర్వస్వాన్ని అర్పించవొద్దా? కనీసం అలా నటించి తీరాలి కదా?

ఈ ప్రస్తుత పరిస్థితి అంతకన్నా తేలికదే! నిజమైన భర్త యెదుట తను చేసే, చెయ్యాల్సిన నటన అంతా నిజం కిందనే చలామణి అవుతుంది! అది అసలు జీవితంలోని సానరాయి కనుక అమిత బాధ్యతతో నిర్వహించాలి... కాని యిక్కడ చాలా స్వేచ్ఛ వుంది. నిజమైన భార్యాత్వమూ కాదు... ఒట్టి స్నేహము, ప్రాణి ప్రాణి మీద చూపే దయ, జాలి, ఒక విధమైన చికిత్స- హృదయానికి హాయినిచ్చే సంభాషణ, ఆత్మ ఆనందించే చేష్టలు, ఇంతా యేదుస్తే 'నటన?'

ఈ ఆలోచనతో ఆమెకు కొంత ధైర్యం వొచ్చింది... మెల్లిగా అతని రూపాన్ని బాగా జ్ఞాపకం చేసుకుంది- అతను అందగాడనేందుకు సందేహం లేదు. జాగర్తగా పరిశీలిస్తే అతను ఏ విషయంలోనూ తనకు తీసిపోడు. తనకు ఇష్టుల్లో ఒకడు. సమర్థుడైనవాడి ముందు నటించాలంటే తను మహా జాగ్రర్తగా, అమిత మెలకువతో నటించాలి... ఇది తప్పదు!

అప్పుడు ఆమెకు ఒక కొత్త అనుమానం కలిగింది. అసలు తనకు తెలియకుండానే ఇదివరకు నుంచీ అతన్ని కొంత వరకూ ప్రేమిస్తోందా? ఇందుకు కారణాలు లేకపో లేదు... తను చదువుకునే రోజుల్లో ఒకసారి అతని జీతాన్ని కట్టింది. అది వట్టి 'దయ' మాత్రమే కాదేమో? అతనికన్నా బాధపడేవాళ్ళు లోకంలో వున్నారు. వీధిలో అన్నానికి మాడుతూ ఎంగిలి ఆకుల కోసం తిరిగేవాళ్ళ మీద తనకు కలగని దయ అతని విషయంలో ఎందుకు కలిగింది? అతనిలాటి విద్యార్థుల మీద తనకు ఎందుకు దయ కలగలేదు? అతని తెలివి తేటల్నీ అతని అణకువనూ, అనేకసార్లు జ్ఞాపకం చేసుకునేది, పరీక్షలైపోయి లోకంలో తలకో దారిగా వెళ్ళేనాడు, అతనికి తన తండ్రి దగ్గరే ఉద్యోగం యిప్పించాలనుకుంది! అదంతా అనేక కారణాల వల్ల తటస్థపడలేదు. తన పక్క కూర్చునే విద్యార్థిని రూపు ఆమెకు జ్ఞాపకం లేదు కాని ఇతను మాత్రం అప్పుడప్పుడు తనకు జ్ఞాపకం వొస్తూనే వున్నాడు...

తన విద్యార్థినీ దశ అంతా నిన్న కాక మొన్ననే గడిచిపోయినట్టు బాగా జ్ఞాపకం వుంది. అతని విషయం తనకు అంతగా ఎందుకు జ్ఞాపకం వుండాలి? ఇక యీనాడు అతను కారు కిందపడితే తను అతని విషయంలో ఇంత శ్రద్ధను ఎందుకు చూపాలి? అతనికి సేవచేస్తూ అతని విషయంలో ఇంత ఆతృతపడటం దేనికీ? ఒక జీవి బాధపడుతూంటే ఇంకో జీవి ఆ బాధలోని కొంతభాగం ఎందుకు అనుభవించాలి?... ఒకప్పుడు, మొన్నీ మధ్యనే డాక్టర్‌కు జ్వరంవొస్తే ఆ విషయం తనను అంతగా బాధించలేదు. ఏదో తన దూరపు బంధువుకు వొచ్చినట్టుగా తోచింది. కాని అదే తన తండ్రికి వస్తే తను అహోరాత్రాలూ సేవ చేసి వుండేది. అంటే ఇలాటి హృదయ బంధనాలనేవి వివిధ రూపాల్లో కనబడకుండానే వుంటున్నయ్యన్న మాట! ఎలాటి బంధనా తనకు లేకపోతే దాదాపు గత రాత్రంతా మేల్కొని తను అతని సేవలో

ఎందుకు నిమగ్నమైంది;... అతను ఏనాడో తన హృదయంలో ఒక ఆత్మబంధువు రూపాన అవతరించి వుండ లేదుకద?

ఈ తలపుతో ఆమెకు అమిత ధైర్యం కలిగింది. ఒక ప్రాణిని రక్షించేందుకు కావల్సిన శక్తిని- ఒక వేళ అది తనలో తక్కువైతే తనకు ఆ శక్తిని ప్రసాదించమని ఆమె తన విధిని ప్రార్థించింది.

వెంటనే రంగస్థలాన ప్రవేశించటం తప్ప ఇంకేమీ లేదు. ప్రత్యేకమైన సంభాషణ లేమీ యిక్కడ రాసిపెట్టి లేవు. సమయానుకూలంగా మాట్లాడుతూ కవి పాత్రను కూడా తనే నిర్వహించాలి. ఇప్పటికే చాలా ఆలస్యమై పోయిందనే భావంతో ఆమె లేచి నిలబడ్డది. ఆమె హృదయం ఒక మహత్కార్యం చెయ్యబొయ్యేప్పుడు కలిగే ఉత్సాహంతో నిండిపోయింది. తప్పకుండా గెలుపు తన పక్షమేననే దృఢ విశ్వాసంతో కదిలే మహా వీరుడి లాగు ఆమె శేషువున్న గది వైపు చకచకా నడవ నారంభించింది.

5

అతని స్థితి చూసేటప్పటికి ఆమెకు ఏమీ తోచలేదు. అలాగే నిలబడి పోయింది. మూసివున్న అతని కళ్ళ నుంచి నీరు కారుతోంది. అతను అనుభవించే బాధ స్వరూపం ఆమె ఊహకు చిక్కటం లేదు. మరీ ఎదుటి వ్యక్తి ఇంత విచారకరమైన స్థితిలో వుంటే తనెలా ప్రవర్తించాలనే బాధ ఎక్కువైంది. తను ఏం చేసి అతన్ని సంతోషపెట్టేట్టు? గాఢంగా పాతుకుపోయి అతన్ని యీ నిరాశకు తోలిన తలపుల్ని తను మళ్ళించాలి- ఎట్లా? కాని తను ధైర్యం చేసి అతని ఆత్మబంధువులాగు నటించాలనే కొండ గుర్తు మాత్రమే ఆమెకు చుక్కానిగా వుంది.

మెల్లిగా చప్పుడు కాకుండా వెళ్ళి అతని మంచం మీద కూర్చొని సున్నితంగా తన పమిట కొంగుతో అతని కంటి తడిని అద్దింది. అతను ఉలిక్కి పడి కళ్ళు తెరిచి చూడగలిగేప్పటికి ఆమె కళ్ళలో కూడా నీళ్ళు తిరిగినయ్. ఆ నీరు ఆమె నటించి తెచ్చుకున్నవి కావు. తను అంత గొప్పనటి కూడా కాదు. అసలు అలా కావాలంటే నీరు వూరేందుకు భూమాత స్వరూపం తనలో లేదు. ఒక జీవి మీద జాలి కరిగి ప్రవహించే రకం నీరది! తను అతన్ని గూర్చి యింతగా ఎందుకు జాలి పడ్డది? ఇంతగా ఎందుకు బాధ పడగలిగిందో ఆమెకే తెలియదు!

శేషు యీ దృశ్యాన్ని ఒక్కసారిగా నమ్మలేకపొయ్యాడు. అతని స్థితి కొన్ని క్షణాల వరకూ అతనికే తెలియలేదు. అలాగే అతను దీనంగా, జాలిగా, బాధగా శ్రీదేవి ముఖంలోకి చూడసాగాడు.

అతనలా తన వైపు చూస్తున్నప్పుడు శ్రీదేవికి సిగ్గయింది. కాని ఆ సిగ్గు ప్రకటించేందుకు ఆమె సాహసించలేదు. ఎందుకంటే- తన నటన అంతా ఇప్పుడే

పాడైపోతే? అదీకాక- తనలాటి విద్యాధిక, తనకు పరిచయుడైన ఒక పురుషుడు తనవైపు చూచినంత మాత్రాన సిగ్గుపడి పోవటం నిజంగా సిగ్గు పడాల్సిన విషయమే!

ఆమె మెల్లిగా తన కళ్ళను తుడుచుకుంది.

ఇదంతా నిజమేననే నిర్ధారణకు రాగానే యీ అయాచితానురాగాన్ని చూపే యీ సుందరమూర్తిని చూసి ఆశ్చర్యపడుతూ దుఃఖంతో తడి ఆరిన కంఠాన్ని సరిచేసుకుంటూ శేషు అన్నాడు: "శ్రీ!"

ఆమె "ఊఁ" అంది సన్నగా.

ఒక్కసారిగా అతనికి బతకాలనే ఆశ కలిగింది. తన మీద దయచూప గలిగే ఒక్క హృదయం ఇంకా యీ లోకంలో వుందని ఇదివరకు తెలియక తను ఇంత పిచ్చి పనికి పూనుకోగలిగాడు. ఇన్నాళ్ళూ తను ఈ లోకాన్ని యీమె కొరకే గాలిస్తున్నాడు కాబోలు! అసలు జీవితమే ఆశామయం! ప్రతి మానవుణ్నీ చివరిసారి భూలోక వాయువు పీల్చేటంత వరకూ వెంటపడే ఆశను తనెలా ఏమరపాటున మరిచి పోగలిగాడూ? ఒక వేళ ఏ వ్యక్తయినా జీవితాంతం వరకూ సౌఖ్యపడనట్టయితే- అతనికి ఇంకొక్క ఆశ కూడా వుండి తీరుతుంది. అది- తను చచ్చి స్వర్గానపడి సౌఖ్యపడదామని! అది కూడా లేకుంటే చావటం ఎంత కష్టం! ఎంత అసంతృప్తి! శేషుకు ఇప్పుడే యీ సత్యం కళ్ళకు కట్టినట్టయింది.

కాని వెంటనే అతన్ని నిరాశ ఆవరించ మొదలిడింది. నిజానికి శ్రీదేవి ఎవరో? తనెవరో? ఆమెకు తనమీద దయ కలిగేందుకు ఏమంత చెప్పుకోదగ్గ కారణాలున్నయ్? తన కారు కింద పడబట్టి తనకు ప్రాణాలు పొయ్యాల్సిన బాధ్యత మాత్రమే ఆమెకు వున్నదని అభిప్రాయపడి వుండొచ్చు. ఇంకేమన్నా కారణాలుంటే అవి తన వూహకు అతీతాలు! తను యీ స్థితిలో నమ్మగల కారణం ఒక్కటే- మానవుడు తోటి మానవుడికి చూపే జాలి! ప్రాణాన్ని నిలుపుదామనే ఆశయం వున్న మానవ హృదయంలోని రక్తమాంసాల సౌకుమార్యం! తనువున్న యీ స్థితిలో అందరూ దయగానే వుంటారు. లేక అలా వున్నట్టు తను భ్రమిస్తాడు! ఆస్పత్రిలో నర్సులూ, డాక్టర్లూ తమ రోగులకు దయగా వున్నట్టు! మందులకన్నా యీ 'దయే' రోగాన్నీ, బాధనూ ఎక్కువ భాగం కుదర్చగలదేమో? తను యీ ప్రాణగండం నుంచి బైటపడ్డాక ఎవ్వరికీ తనమీద యీ 'దయ' వుండదు. మళ్ళీ తన బి.ఏ. పట్టాతో గాలికీ, దుమ్ముకూ రోడ్లమీద తిరగాల్సిన మామూలు శేషే! ఇలాటి సందర్భంలో తను బతికి సాధించేదీ, సాధించ గలిగేదీ ఇంకేముంటుందీ? మళ్ళీ బతకటం, ఆ శ్రమ- ఆ బాధలు, మళ్ళీ చద్దామనే ఆలోచనకు తనను లాగే ఆ కష్టాలూ- ఒద్దు. తనకుతనై ఆ అనుభవించిన వాటిని మెడలో వేసుకోవటం కన్నా బుద్ధితక్కువ పని యింకేముంటుందీ?

"మందు తాగరా?"

తనను ఎంత మర్యాదగా, దీనంగా ప్రార్థనాస్వరంలో అడిగింది! ఇంతవరకూ తను అధికార్లకు వంగి వంగి సలాములు చేస్తూ అణిగి మణిగి మాట్లాడేందుకు అలవాటుపడ్డాడు. కాని ఇంత మృదు మధురంగా తనను అడిగినవా ళ్ళెవరూ? తన తల్లి పొయ్యాక ఇలాటి అనుభవం ఇదే మొదలు!

మళ్ళీ అతనికి కొత్త రకం ఆలోచనలు బయలుదేరినయ్. నిజంగా ఆమె తనను ప్రేమిస్తోందేమో? ఆమె తనకు ఇంతవరకూ చేసిన సేవా, తన మీద ఆమెకు కలిగే యీ క్షణ క్షణాభివృద్ధయ్యే సానుభూతీ, దయా వీటన్నింటినీ ఒక్కసారిగా తీసిపారెయ్యటం ఎట్లా? తనంటే ఆమెకు ఇష్టమేమో? తన కళ్ళనూ, తన అనుభవాల్నీ నమ్మకుండా ఎట్లా వుండగలడు?

ఒకవేళ ఇది నిజమైతే- ఆమె ఎంత మోసానికి గురవుతుందో తెలుసుకోవటం లేదల్లే వుంది! తనబోటి నిష్ప్రయోజకుడి మీద చూపే యీ దయ అంతా ఎంత వ్యర్థమో ఆమె ఆలోచించటంలేదు. తనకు ఇంతగా సానుభూతి చూపే ఏకైక ప్రాణిని యీ మోసానికి గురిచెయ్యటం తన కృతఘ్నతను వెళ్ళగక్కటమే! అదీగాక అంతా మించిపొయ్యాక ఒకవేళ ఆమె తెలుసుకున్నా అది చేతులు కాలాక ఆకులు పట్టుకోవటమే అవుతుంది. తన స్థితిని ఆమెకు విశదీకరించటం తన విధి!

"శ్రీ" అన్నాడు, వికటంగా నవ్వి.

"ఆఁ."

"నీకు తెలియదు--"

"ఏమిటీ?"

"నా స్థితి, నా కష్టాలు, నా నిష్ప్రయోజకత్వం..."

ఆ విసురూ, పట్టుదలా తగ్గిందని ఆ కంఠధ్వనే చెప్తోంది. తను అడ్డు ప్రశ్నలు వేసి అతన్ని శ్రమ పెట్టి బాధించకుండా- లాలించాల్సిన సమయమని ఆమెకు తోచింది. అందుకనే అతను చెప్పబోయేదాన్ని శ్రద్ధగా వినసాగింది.

"బతకటం ఎంత కష్టమో నీకు తెలియదు. భూలోకంలోని ఆశలన్నీ తీరగా, మృత్యుముఖంలోని సౌఖ్యానికి మాత్రమే ఎదురుచూస్తున్నాను. మీరు నాకు చెయ్యగలిగిన ఉపకారం యేమిటంటే నన్ను ప్రశాంతంగా చావనియ్యటమే! నాకు తెలుసు చివరకు ప్రభుత్వం కూడా ఎవరి ప్రాణాల మీది హక్కును వాళ్ళకే వొదిలి చేతులు దులుపుకొని కూర్చో లేదని. నీలాటి దయామయులు దీనులకు సానుభూతి చూపవొచ్చు. కాని దాన్ని నాలాటి నిర్భాగ్యుడి మీద వ్యర్థం చెయ్యటంకన్నా బతికి బాగుపడదామని అండ దొరక్క అవస్థపడేవాళ్ళకు చూపటం మంచిది--"

"ఇంతగా నిరాశపడటం దేనికి?"

"నా కెవరున్నారు? జన్మించింది మొదలూ నాకు తెలిసిన ఒక్క బంధువు మా అమ్మ. ఆమె కూడా చనిపోయింది. నాకు యింకా యీ లోకంలో మిగిలిందేముందీ? ఉన్న ఉద్యోగమా పోయె! ఆరోగ్యమా చెడె! ఇంకా దేనికి యీ అంధకార జీవితం? ఎవరి కోసం--"

"నా కోసం..." అందామె మధ్యలోనే.

"ఆఁ" అన్నాడు, తన చెవుల్నే అనుమానిస్తూ.

"ఔను... నా కోసమే! నాకు ఆ మాత్రం అర్హత లేదా?"

అతను తన బలహీనత్వాన్ని వెతుక్కోసాగాడు.

అన్నాడు: "పిచ్చి పిల్లవు; నీ అమాయకత్వం చూస్తే నవ్వు వస్తోంది. ఒక సామాన్యుణ్ణి, బీదవాణ్ణి నీ కోసం బతికించుకుంటే..."

"కాని ఇష్టాయిష్టాలకూ, అభిమానానికీ, అనురాగానికీ డబ్బు కాదుగా ప్రధానం! లోకంలో డబ్బు పుట్టనినాడు, అది దొరకని స్థలాల్లో నిరుపయోగమయ్యే ప్రదేశాల్లో దాని విలువ తెలియని వ్యక్తుల మధ్య ప్రేమ వుండకూడదా?"

అతను ఆలోచిస్తున్నాడు. ఔను... ఎందుకు వుండకూడదూ! ఆమె చెప్పిన మాటల్లో ఎంత సత్యం వుందో, ఏ విధమైన వాదనకూ ఆ మాటలు ఎంత అతీతాలో అతనికి బాగా అర్థమయింది. పరిస్థితుల్ని అతనిప్పుడు వేరొక రూపంలో చూడగలుగుతున్నాడు. నిజంగా ఆమెకు తనమీద ప్రేమలేకపోతే తనకోసం యింత శ్రమ పడేది కాదు! ఇలా గ్రహించటంలో తను యేవిధమైన పొరపాటుకూ గురి కావటం లేదు. ఎందుకంటే ఆమె ధైర్యం చేసి ఆ మాటల్ని వెల్లడి చేసింది. తను బతకటం ఎంత అవసరమో ఇప్పుడే అతనికి అర్థమౌతోంది. ఆమె చెప్పిన మాటల్ని ఇక నమ్మలేకపోవటమనేది ఇప్పుడే అతని స్వాధీనం తప్పింది. ఆ మాటల్ని ఆమె అన్నప్పుడు ఆమె ముఖంలో కాచి వడబోసిన సత్యాన్ని, మాట్లాడేప్పుడు కనిపించే వెలుగును తను చూడగలిగాడు. అదీకాక ఆమె చిన్న పిల్ల కాదు. బాధ్యత తెలిసిన, తెలివిగల చదువుకున్న పిల్ల! ఇలాటి రత్నమే తన జీవితాన్ని వెలిగించేందుకు సిద్ధపడ్డప్పుడు తను ఆమెకోసం ఎన్ని కష్టాల్ని పడయినా, ఎన్ని శతాబ్దాలు జీవిస్తే మాత్రమేం!

"శ్రీ!" అన్నాడు, ఆనందాన్ని సూచించేందుకు, నవ్వటానికి ప్రయత్నిస్తూ.

"నా మాటల మీద మీకు నమ్మకం కలగలేదా?"

"...అది కాదు. నువ్వు ప్రేమించ దలుచుకుంటే నాకన్న యోగ్యుడు నీ కీ ప్రపంచంలో దొరకలేదా?"

"ఇంత ప్రపంచం సంగతి నాకు తెలియదు. ఒక వేళ మీ కన్న యోగ్యుడు వున్నా యీ లోకాన్నంతట్నీ అతనికోసం వెతికే ఓపిక నాకు లేదు. అదీకాక అలా వెతికి అతన్ని కనుక్కునేప్పటికి నేను ముసలిదాన్ని కూడా ఐపోవొచ్చు!"

ఆ సున్నిత హాస్యానికి అతను నవ్వాడు.

ఆమె అంది : "ప్రేమకు ప్రత్యేక కారణాల్ని ఎవ్వరూ చెప్పలేరు. అసలు ఆ ప్రేమించటమనేది మన చేతుల్లోది కాదేమోనని కూడా నా అనుమానం. ఒక రకం మిఠాయి మీకు ఇష్టమైతే దానికి కారణం ఏమిటో మీరు చెప్పగలరా?"

ఈ సకారణమైన వాదనకు అతను వెంటనే లొంగిపొయ్యాడు. అనుకున్నాడు: 'శ్రీదేవి, నన్ను ప్రేమిస్తోంది. ఈ లోకం యెంత నివసించదగ్గ భూమి!'

కాని ఇప్పుడే అతనికొక గొప్ప సందేహం కలిగింది.

"నేను బతుకుతానా?" అన్నాడు గొణుగుతూ.

"ఎందుకు బతకరూ? మీలో బతికే వుత్సాహమే లేకుంటే తన చేత కాదని డాక్టర్ అన్నాడు. మీరు మొండిగా వుండకపోతే అది చాలా సులభమని కూడా చెప్పాడు. నా ప్రాణాన్ని యిచ్చయినా సరే మిమ్మల్ని బతికించుకుంటాను... మరి నేను చెప్పినట్టు వింటారా?"

ఈ దైవ స్వరూపంలోకి కృతజ్ఞతతో చూశాడు. ఆమె మాట్లాడిన ప్రతిమాటా అతనికి కొత్త జీవాన్ని యివ్వనారంభించింది.

"ఇప్పుడే కాదు; నాజన్మ అంతా నువ్వు చెప్పినట్టు వింటాను."

ఆమె మందిచ్చింది, తాగాడు. కాఫీ తెప్పించింది. తాగి ఆకలి తీర్చుకున్నాడు. తనకు కలిగే లోటులన్నింటినీ తీర్చేందుకు సిద్ధంగా కూర్చున్న యీ దేవతకు మనస్సులో నమస్కరించుకున్నాడు.

ఉదయం పదిగంటలయినా కూతురు ఇంకా కిందికి రాలేదని ఆమె తండ్రి కృష్ణస్వామిగారు దాసీని పిలిచి "అమ్మాయి ఏం చేస్తోందీ?" అని అడిగాడు.

దాసీదానికి ఏం చెప్పాలో తెలియక, కాస్త ఆలోచించి "పైన వున్నారు" అంది.

"ఒక్కసారి కిందికి రమ్మను--' అన్నాడు ఆయన. కూతుర్ని పలకరించందే ఆయన ఎక్కడికీ వెళ్లడు.

దాసీది మెట్లు ఎక్కబోతుండగా "సరే నువ్వు వెళ్ళొద్దు. నేనే వెళ్తాలే" అని ఆయన మెట్లు ఎక్కనారంభించాడు. దాసీది 'ఇప్పుడు యేమౌతుందో?" నని ఆశ్చర్యపడుతూ ఆతృతతో నిలబడి చూస్తోంది.

తండ్రి గదిలోకి వొచ్చి, ద్వారంలో నిలబడటం ఆమె చూడలేదు. రోగికి బత్తాయి వొలవటంలో ఆమె నిమగ్నమైంది.

ఈ ఆస్పత్రి దృశ్యం ఆయనకు అర్థమవలేదు.

"శ్రీ!" అన్నాడు.

ఆమె తండ్రి వైపు చూసింది. నిష్కల్మష హృదయం కనుక ఆమె భయపడే అవకాశమేమీ లేదు.

"రా నాన్నా!"

ఆయన వొచ్చి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. "మా నాన్నగారు!" అంది ఆమె శేషుతో.

శేషు పక్కలోంచి లేచి కూర్చునేందుకు ప్రయత్నిస్తూ ఆయనకు నమస్కరించాడు.

ఆయనకు ఇతని ప్రవర్తన చాలా తృప్తికరంగా తోచింది. ఈ కాలపు యువకులకు ముసలివాళ్ళను గౌరవించటమనేదే తెలియదని ఆయన అభిప్రాయం. ఎప్పుడైనా అలా తనను గౌరవించేవాళ్ళమీద ఆయనకు సదభిప్రాయం వెంటనే కలిగి తీరుతుంది.

"నా స్నేహితుడు, క్లాసుమేటు. రాత్రి మన కారు కింద పడ్డాడు."

"కారు కిందనా? పాపం! బాగా దెబ్బలు తగిలినయ్యా?"

"ఒక మాదిరిగా తగిలినయ్!"

"ఐనా డ్రైవరు వెధవకు అంత చత్వారమైతే" అని ఆయన గొణిగారు.

"డాక్టర్ను పిలిపించావా?"

"ఆఁ కట్లుకూడా కట్టి వెళ్ళారు..."

"జాగర్తగా చూడమని చెప్పు...పాపం!" అని ఆయన వెళ్ళిపొయ్యారు.

ఇక్కడ కృష్ణస్వామి గారిని గూర్చి కొద్దిగా చెప్తాను. ఆయన కలప వ్యాపారంలో బాగా ఆర్జించారు. భార్య కాపరానికి వొచ్చిన ఇరవై యేళ్ళ దాకా సంతానం కలగకపోవటం ఒక్కటే ఆయనకు జీవితంలోని లోటు. తరువాత శ్రీదేవి పుట్టింది. కాని ఆమె చిన్నతనం గడవకపూర్వమే తల్లిని పోగొట్టుకుంది. ఆ నాటి నుంచీ యీ పిల్లను ఆయన అతిగారాబంగా పెంచుకుంటూ వొచ్చాడు. ఆధునిక నాగరికత తనలో లేదని భార్య చాలాసార్లు పోట్లాడేది. ఆమె తన కూతుర్ని ఆధునికంగా పెంచి పెద్దదాన్ని చెయ్యాలని ప్రయత్నించేది. ఇది ఆయనకు అప్పట్లో అంత యిష్టంగా లేకపోయినా భార్య పొయ్యాక యీ నాగరికత మీది వ్యామోహం చప్పున ఆయనలో పెరిగిపోయింది. భార్య లేకపోవటం వల్ల ఆమె ఆశయాలన్నీ యీ కుమార్తెలో తీసుకురావాలనే ఆయన సంకల్పం బాగా దృఢపడ్డది.

అందుకనే శ్రీదేవిని చూచిన వాళ్ళు ఆధునిక యువతి అనక మానరు. తల్లి అయినా తండ్రి అయినా తనే కావటం వల్ల శ్రీదేవికి ఆయన దగ్గర అమితమైన చనువు ఏర్పడింది. ఆడింది ఆటగా పాడింది పాటగా యీ పదిహేడేళ్లూ గడిచిపోయినై.

కూతురు పెద్ద చదువులు చదువుతూ ఆనందంగా కాలం గడుపుతూండటాన్ని చూసి కృష్ణస్వామి ఆనందిస్తూ నాగరికత అంతా తన ఒక్కడి యింట్లోనే వున్నట్టు గర్వపడ సాగాడు.

ఒక సంవత్సరం నుంచీ ఆయనకు ఇంకొక్క భారం మాత్రం మీద పడ్డది. అది శ్రీదేవి వివాహం. ఈ కూతురు విషయంలో తనే తల్లిగా కూడా ప్రవర్తిస్తూండటం వల్ల ఆయన దీన్ని గూర్చి చాలాసార్లు ఆమె దగ్గరే అన్నాడు.

"సరే నాన్నా! అది అంత అవసరమైనప్పుడు చూద్దాం" అనేది ఆమె.

"నువ్వు బాధ్యత తెలిసినదానివని నాకు తెలుసు. ఇది నీ వివాహ విషయం కనుక ఇతర విషయాల్లో నీకున్న స్వాతంత్ర్యమే ఇక్కడ కూడా వుంది. నాకు కొడుకులు లేరనే విచారమేమీ లేదు. కాని నీకు ఒక భర్త చాలా అవసరం... ఒక్కటి ఆలోచించు: ఈ ముసలి ప్రాణి హఠాత్తుగా ఎప్పుడో ఎగిరిపోతుంది. అప్పుడు నీకు అండ ఏదీ?"

ఆమె మాట్లాడకుండా వూరుకుంటుంది.

"నీ భర్తని నువ్వే ఎన్నుకో. అతను ఎలాటివాడైనా నాకు యిష్టమే. ధనవంతుడూ, రూపవంతుడూ, విద్యావంతుడూ అల్లుడవ్వాలనే పట్టుదల నా కేమీ లేదు. అది నీ స్వవిషయం."

శ్రీదేవి నవ్వి తలవూపింది.

"సాధ్యమైనంత త్వరలో ఇది పూర్తవ్వాలి--" అంతే! ఆయన యీ విషయంలో అంతకన్న యింకేమి అనడు.

6

సాయంత్రందాకా శ్రీదేవి అతని ప్రక్కన అలాగే కూర్చొని వుంది. అతను నిద్రపొయ్యేందుకు ప్రయత్నించలేదు. ఆమె అందాన్ని చూస్తూ ఆనందిస్తున్నాడు. ఇది ఆమెకు చాలా యిబ్బందైన విషయంగానే వుంది. కాని ఇంకో దారిలేక వూరుకోవాల్సి వొచ్చింది. సౌఖ్యపడుతూన్నప్పుడు వొచ్చే సౌఖ్యం కన్న కష్టపడేప్పుడు వొచ్చే అదే సౌఖ్యం అనేక రెట్లు పెద్దదిగా తోస్తుంది. ఇప్పుడు శేషు ఆ స్థితిలోనే వున్నాడు.

సాయంత్రం డాక్టర్ వొచ్చి "ఎలా వుంది?" అన్నాడు.

శేషు డాక్టర్‌కు పడుకునే నమస్కరించి "నా ప్రాణాలు మీ చేతుల్లో వున్నయ్" అన్నాడు ప్రార్థనాపూర్వకంగా.

తను అనుకున్న దానికన్న ఎక్కువ మార్పే కనిపించటంవల్ల డాక్టరు చాలా తృప్తి పడ్డాడు.

"మీకు తప్పకుండా నయమౌతుంది, మీరేమీ నిరాశపడకండి" అన్నాడు డాక్టరు.

ఆ మాటలు శేషులో గొప్ప మార్పును తేగలిగినయ్. తనకు ఇప్పుడే లేచి తిరిగేటంత బలం వొచ్చినట్టు తోచింది.

శ్రీదేవిని అవతలికి పిలిచి డాక్టరు నవ్వుతూ అన్నాడు: "చూశావా... అంతా నీ చేతుల్లోనే వుంది."

తన చేతుల్లో ఏముందో ఆ పగలంతా ఆమె ఆలోచిస్తూనే వుంది. కాని ఆమెకేమీ సమాధానం దొరకలేదు. ఎవరి శక్తి వాళ్ళకు తెలియక పోవటం వల్లనే లోకం మామూలుగా సాగిపోతూన్న సంగతి ఆమెకింకా తెలియలేదు:

"మీ విజ్ఞానం వల్లనే--"

ఆమెను పూర్తిగా మాట్లాడనీకుండా "రోగిని కాస్త జాగర్తగా చూడు. నా మందుకన్న నువ్విచ్చే డోసులే బాగా పని చేస్తయ్. అతన్ని నిరాశ పడనీవోక. ఇంకో పది రోజుల్లో లేచి తిరగొచ్చు."

ఆమె డాక్టర్‌కు నమస్కరించింది: డాక్టరు సంతోషపడి వెళ్ళిపొయ్యాడు.

శేషులో కొత్తశక్తి ప్రవేశించింది. దాని ప్రభావం వల్ల మందుకూ మాకులకూ లొంగని అనేక వ్యాధులు కుదురుతయ్. తను బ్రతికి వుండడం ఎంత అవసరమో అతనికి ఇప్పుడే అర్థమైంది. బతికి అనుభవించబొయ్యే అనేక సౌఖ్యాల్ని గూర్చి అతను అంతులేని ఆలోచనలో పడ్డాడు. మందు తాగటంలోనూ, ఆహారం తీసుకోవటంలోనూ అతను డాక్టర్ సలహాల్నీ, శ్రీదేవి సలహాల్నీ అక్షరాలా ఆచరణలో పెట్టసాగాడు.

పగలంతా ఆమె అతని పక్కనే కూర్చొని చదువుకోసాగింది. కాని ఒక పురుషుడు తనవంక అదేపనిగా చూస్తున్నాడని ఆమెకు క్షణక్షణమూ తెలుస్తూండటం వల్ల చదివే దాంట్లో ఒక ముక్క కూడా అర్థమవటం లేదు. ఆ చూపు తనపైన అనేక ఆశలకు పునాది అనే విషయం ఆమెకు మరీ కష్టంగా వుంది.

రాత్రి చాలా పొద్దుపొయ్యేదాకా అతను నిద్రపోలేదు: అదేపనిగా ఆమె ముఖంలోకి చూడటం తప్ప అతను ఇంకేమీ చెయ్యలేకపోతున్నాడు. ఆ ఆనందం అతని వాక్కును కట్టేసినట్టయింది.

"మీకు విశ్రాంతి చాలా అవసరం. నిద్రపోండి" అంది ఆమె.

"నిద్ర రావటం లేదు."

"కాని డాక్టరు విశ్రాంతి అవసరమని చెప్పాడు."

తనకు తోచిన మాటలకన్న డాక్టరు చెప్పిన మాటల మీద అతనికి ఇప్పుడు అమిత గురి ఏర్పడ్డది. అందుకని బలవంతాన కళ్ళు మూసుకొని నిద్ర పట్టించు కునేందుకు గట్టిగా ప్రయత్నించసాగాడు.

ఆమె కూడా ఆ గదిలోనే ఇంకోమూల పడుకొని పరిస్థితిని సింహావలోకనం చేయసాగింది. తనలో ఒక ప్రాణిని బతికించేందుకు సహాయపడే 'సంజీవి' వుందనే విషయం రూఢిపడ్డాక, ఆమె ఆశ్చర్యపడ సాగింది. తను చేస్తూన్న యీ ప్రాణదానంతో ఆమె తన జీవితమే ధన్యమైనదని తలిచింది...

కాని ఇదంతా నాటకమని తరువాత తెలిస్తే అతను ఎంత బాధపడతాడో? తన కోసంగా బతికే అతనికి అది కల్పించే నిరాశ ఎంత దూరం లాక్కుపోతుందో ఆమె వూహకు తోచలేదు. ఏమైతేనేం అతను బతుకుతాడు. తరువాతి పరిణామంతో తనకు సంబంధం లేదు. చేదు మందును విసర్జించే రోగి విషయంలో మాయమాటలు చెప్పి దాన్ని తాగించే లాటిదే... ఇప్పటి తన యీ విధి:

తనను ప్రేమిస్తున్నట్టూ తను అతని భార్యయినట్టే అతను తన వైపు చూసే ఆ చూపుల పదున్ను ఆమె భరించలేకపోతోంది. తీవ్ర వాంఛతో అనేకమంది పురుషులు తనవైపు చూసే బజారు చూపులకు ఆమె బాగా అలవాటుపడ్డది. కాని యీ చూపుకు తను కదలకుండా, మెదలకుండా తన అంగీకారాన్ని సూచిస్తూ కూర్చోవాలి. ఎంత కష్టం! నటన ఎంత బాధావహమైంది! తనలోని శక్తులన్నింటినీ కట్టిపెట్టి అవతలి చూపులకు తలవాల్చటం తను అతననుకున్నంత తేలిగ్గా మాత్రం లేదు.

లోతుపాతులు తెలియకుండానే తను యీ ప్రవాహంలోకి దిగింది: కాని ఇది తనను యెక్కడికి లాక్కుపోతుందో ఊహించలేని పరిస్థితయింది. ఇంత దూరం వొచ్చాక ముందుకు సాగటం ఎంత కష్టమో, వెనక్కు పోవటం కూడా అంత కష్టంగానూ వుంది. కిక్కురుమనకుండా దీని పర్యవసానం తెలుసుకోవాల్సిందే కాని ఇంకో దారేమీ కనపడటం లేదు.

ఇలా ఆలోచిస్తూనే ఆమె నిద్రపోయింది.

ఒక రాత్రివేళ శేషుకు మెలకువ వొచ్చింది. ఆ పగలు జరిగిందంతా అతనికి వరసాగ్గా జ్ఞాపకం రాసాగింది. గదినంతట్నీ ఆక్రమించిన ఎలక్ట్రిక్ వెలుగులో కనిపించే అందమైన ఆమె ముఖాన్ని చూడగానే తను స్వర్గానికి ఒక్క మెట్టులోనే వున్నట్టనిపించింది. చెదిరిన ముంగురులు ఫాలభాగం మీద పడి ఆమె ముఖానికి కొత్త శోభను తెచ్చి పెట్టినయ్. ఈమె కోసం ఈ రత్నం కోసం తను బతుకుతున్నాడు. రాత్రి వేళ తనకు ఏమన్నా కావాల్సి వొస్తుందేమోనని ఆమె ఆ గదిలోనే పడుకున్నది. ఇది తలచినప్పుడు అతను తనను తనే మరిచిపొయ్యాడు.

తను యీ పునర్జన్మ యెత్తి చెయ్యాల్సిన అనేక పనులు అతనికి గుర్తుకు వొచ్చినయ్. పక్కలో ఎలాగో లేచి కూర్చున్నాడు. ఏ నాటి కలలో యీనాడు నిజంగా జరుగుతూ న్నట్టనిపించింది. అతని ఆలోచన అంతులేకుండా అన్నివైపులా విస్తరించ సాగింది.

నిద్ర తెప్పించుకోవాలని గట్టి ప్రయత్నం చేశాడు. కాని యేమీ లాభంలేక పోయింది. అలా ఆలోచిస్తూ కూర్చోవటం తప్ప ఇంకో మార్గమేదీ అతనికి కనిపించ లేదు. నిరాశలో ఎంత బాధవుందో ఆశలో కూడా అంతేనేమో?

7

తెల్లవారాక ఆమె అడిగింది: "మీకు ఎలా వుందీ?"

"ఇంకేముందీ! ఎల్లుండికల్లా లేచి తిరుగుతాను."

ఆమె నవ్వింది. ఒక నిరాశాపూరితుడు, వృథాగా ప్రాణాన్ని పోగొట్టుకునేవాణ్ని తను బతికించగలిగిన తన విలువ ఆమెకు బాగా అర్థమైంది. కాని తన విలువనంతట్నీ గ్రహించగలిగిన వ్యక్తి యీ ప్రపంచంలో ఒక్కడే ఉన్నాడు. అతడే శేషు!

"డాక్టరు చెప్పేవరకూ మీరు లేచి తిరిగేందుకు వీల్లేదు--" అంది ఆమె.

"నా శక్తి నాకు తెలుసు; కాని డాక్టరుకు కాదుగా!"

ఆమె మళ్ళీ నవ్వింది. చిన్న పిల్లల్తో ఆడుకునేప్పుడు కలిగే ఆనందం లాటిది ఆమె అనుభవిస్తోంది.

డాక్టరు మామూలుగా వొచ్చి చూశాడు.

"ఎలా వుందీ?" అందామె.

"చాలా నయం. ఇంకా నాలుగైదు రోజుల్లోనే--"

ఆమె జీవితంలో మొట్టమొదటిసారి తన విధికి హృదయ పూర్వకంగా నమస్కరించింది. పోగొట్టుకుంటే తిరిగి సంపాయించలేని అమూల్యమైన వస్తువును తన శక్తినంతట్నీ ధారవోసి కాపాడుకున్నంతగా ఆమె భావించి వుంటుంది.

"నాకు బాగా నయమయ్యేదాకా నువ్వు ఎక్కడికీ వెళ్ళొద్దు శ్రీ- నువ్వు లేకపోతే నాకేమీ తోచదు" అన్నాడు శేషు.

"సరే--" అనక తప్పింది కాదు.

ఆమెకు ఇదొక బందిఖానా ఐంది. తన చేతులారా తెచ్చిపెట్టుకున్న దవటం వల్ల దాని బాధను అనుభవించేందుకు ఆమె సిద్ధపడ్డది. తను చేసేపని ఒక సత్కార్యమనీ, దాని విలువ ఒక మానవ ప్రాణమనీ ఆమెకు గుర్తున్నంతసేపూ ఇదివొక బాధగా ఆమె ఎంచలేని స్థితిలో కూడా ఉండగలిగింది.

ఐదు రోజుల వరకూ ఆమె అలాగే సేవచేస్తూ వొచ్చింది. రోగి డాక్టరు తలిచిన దానికన్న ఎక్కువ ఆరోగ్యాన్ని పుంజుకోగలిగాడు.

ఆరవనాటి అర్ధరాత్రి--

కలత నిద్రలో ఆమె మేల్కొన్నది. పక్కమీద శేషు లేదు. ఆమె గది అన్ని మూలలా వెతికింది. ఎక్కడా లేడు. కిటికీలోంచి బైటికి చూసింది. చంద్రుడు దేదీప్యమానంగా వెలుగుతున్నాడు. అయాచితంగా చెట్లు వీచే చల్లగాలికి ఆమె ముంగురులు నాట్యమాడ సాగినయ్. కాని శేషు ఏమైనట్టు?

తన యీ దయను భరించలేకనో, లేక తనది నటనేనని గ్రహించో మళ్ళీ చావుకు సిద్ధమయ్యాడా? ఇది తలుచుకున్నప్పుడు ఆమె తనలోని శక్తంతా నశించినంతగా బాధపడ్డది. తను విశ్వప్రయత్నం మీద అతన్ని మృత్యుదేవత నోటి నుంచి వెనక్కు లాక్కు రాగలిగింది. అదంతా వృథాయేనా? తను చేసిన పనుల్లో లోటేమన్నా ఉన్నదేమో? నిజంగా ఉన్నట్టయితే తనది గొప్ప నేరమే అవుతుంది: హత్యకూ దీనికీ తేడా ఉండదు: తన విధి ఎన్నటికీ ఆ నేరాన్ని క్షమించలేదు:

కలత చెందిన హృదయంతో ఆతృతతో ఆమె మళ్ళీ వెదకసాగింది. దక్షిణం వైపు తలుపు దగ్గరగా వేసి వుంది. బహుశా అతను ఆ దారినే వెళ్ళి వుంటాడు. ఎక్కడికీ? ఈ విశాల విశ్వంలోకి ఒంటరిగాడై, రోగిష్టయి, అశక్తుడయి ఎంత దూరం, ఎవరి కోసం వెళ్ళి ఉంటాడు?

చకచకా ఆమె తలుపు తెరిచి ముందుకు సాగింది. ముంగిలిలోని కుర్చీలో కూర్చొని శేషు చంద్రుడిలోకి చూస్తున్నాడు. తెల్లని వెన్నెల్లో శిలా విగ్రహంలాగా కదలకుండా ఆ చందమామను గూర్చి ఏమో ఆలోచిస్తున్నాడు. ఆమె కాళ్ళ సవ్వడి కూడా అతని ఊహల్ని భంగపరచలేదు.

అతను కనపడగానే ఆమెకు ధైర్యం వొచ్చింది. కాని తను ఏ ప్రకృతి శక్తులకు తలవొంచి తన్మయుడౌతున్నాడో ఆమెకు తెలియ లేదు. మాట్లాడకుండా ఆమెకూడా అతని వెనుకనే నిలబడి చందమామ సౌందర్యాన్ని చూడసాగింది.

కొంతసేపటికి మెల్లిగా అతని పక్కనే వున్న కుర్చీలో కూర్చుంది. అతని కళ్ళ నుంచి నీరు కారుతోంది. నిర్భాగ్యుడు! మళ్ళీ ఏ క్రూరపు ఆలోచనల్ని అనుభవిస్తూ యీ అర్ధరాత్రి ఏడుస్తున్నాడు!

"మీరు... విచారపడుతున్నారు" అంది మెల్లిగా.

శేషు తుళ్ళిపడి, కళ్ళు తుడుచుకుంటూ ఏడుపులోనే నవ్వుతూ "నువ్వా- ఎవరో అనుకున్నాను" అన్నాడు:

"మీరిక్కడికి ఎలా వొచ్చారు?"

"గోడలు పట్టుకొని మెల్లిగా నడిచి వొచ్చాను."

"నడిచా? మీరు ఇంకా రెండు మూడు రోజులదాకా కదలకూడదని డాక్టరు చెప్పాడు. పోనీ నన్ను లేపలేక పొయ్యారా?"

"శాస్త్రప్రకారంగా కాకుండా నేను బాగా ఆరోగ్యంగానే ఉన్నాను. నా శక్తి సరిపోతుందనే నమ్మకంతో నిన్ను లేపనీలేదు. ఐనా నీ నిద్రకు భంగం కలగకుండానే నేను రాగలిగాను--"

"అలాటి పనులు చెయ్యకండి : మళ్ళీ ప్రమాదం సంభవిస్తుంది."

"ఫర్వాలేదు" అని శేషు చప్పరించాడు.

"మీరు ఇక్కడికి ఎందుకు వొచ్చినట్టూ? మీ కళ్ళనుంచి ఎందుకని నీరు కారుతోందీ?"

"నాకు నిద్ర పట్టలేదు. ఇక్కడ కూర్చొని యీ ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని చూస్తుంటే మనకోసం ఎంత ఆనందం వెదజల్లివుందో ఆలోచిస్తూ ద్రవించి పోతున్నాను..."

'మనకోసం' అన్నప్పుడు ఆమె శరీరం పులకరించింది.

"మీకు విశ్రాంతి చాలా అవసరం. నిద్రపోవాలని డాక్టరు చెప్పాడు."

"డాక్టరు చెప్పాడేమో కాని అందుకని నిద్ర వొస్తుందా? అదీ కాక పాతికేళ్ళూ నిద్రపోతూనే ఉన్నాను అంతకన్న గత్యంతరం లేక. ఇక నీలాటి అదృష్ట దేవతను ఎదురుగా పెట్టుకొని నిద్రపోగలనా?--"

"ఏమిటా అదృష్టం?" అందామె.

"లోకానికి ఒక్కడే చంద్రుడు. కాని నాకు ఇద్దరూ-"

"ఎక్కడా?" అని ఆమె ఆశ్చర్యంతో ఆకాశంలోకి చూసింది. ఇద్దరు చంద్రులున్నట్టు ఆమె ఎక్కడా చదవనైనా లేదు!

"నీకు కనిపించరు ... నీ నీలపు కనుపాపల్లో ప్రతిఫలించే యీ ఇద్దరు చంద్రులూ ... ఒక్క చంద్రుణ్నే యీ సామాన్య హృదయం భరించలేదు. కాని ఇద్దరు చంద్రులిచ్చే ఆనందాన్ని అనుభవించేందుకు నేను సిద్ధమవ్వాలి-"

ఆమెకు యీ ధోరణి బాగా అర్థమైంది. ఇలాటి మాటలే ఇంకా వినాలని కుతూహలపడ్డది. తను మాట్లాడి ఆకాస్తా పాడుచేస్తానేమోననే భయంతో ఆమె అలాగే కూర్చొనిపోయింది.

"శ్రీ! యీ రాత్రల్లా ఇలాగే కూర్చుందాం. తెల్లవారిపోనీ! తెల్లారితే మళ్ళీ ఆ చంద్రుడు ఉండడు. రేపు రాత్రికి మళ్ళీ వొస్తాడు. కాని ఇప్పుడు యీ కాస్తా చెడగొట్టుకొని రేపటి దానికోసం వేచి ఉండటం దేనికి?"

ఆమె దీనికి ఇష్టపడ్డా అతని ఆరోగ్యం సంగతి జ్ఞాపకం రావటం వల్ల అంది: "మీకు విశ్రాంతి అవసరం..."

ఆ మాట పూర్తి కాకుండానే అతను అన్నాడు; "డాక్టర్ చెప్పాడు... ఔనా? కాని డాక్టరు యీ మిగతావన్నీ చెప్పడు. రోగే గ్రహించుకోవాలి. అందుకని ఇక రోగి చెప్పినవన్నీ చెయ్యాల్సివుంటుంది. డాక్టరు చెప్పినవి మాత్రం కాదు తెలిసిందా?"

ఆమె విరగబడి నవ్వింది. ఇక అతని మాటలకు ఎదురుచెప్పలేని అసమర్థురాలై పోయింది. చందమామను గూర్చి నక్షత్ర శాస్త్రాలయంలో అతి పట్టుదలగా 'స్టడీ' చేసే ఇద్దరు విద్యార్థుల్లాగా వారు అలాగే చందమామలోకి చూడసాగారు. కాని వాళ్లు విద్యార్థుల్లాగా ఆ చందమామలో ఏమున్నదనే మీమాంసతో బాధపడేందుకు మారుగా చందమామ ఇచ్చే ఆహ్లాదాన్ని మాత్రమే అనుభవించసాగారు. ఇద్దరి హృదయాల్లోనూ ఆ ఒక్క చందమామే వివిధ భావాల్ని రేకెత్తించేందుకు ప్రయత్నం చేసింది.

కాలచక్రంతో పాటే చంద్రుడు కూడా ప్రయాణం చేస్తున్నాడు. అంతకంతకు చంద్రుడి కాంతి పెరగజొచ్చింది. శ్రీదేవి ముఖంలోని కాంతి కూడా అంతకంతకు పెరుగుతూన్నట్టు తోచింది అతనికి. మానవుడి ఊహ మాత్రమే అందుకోగల ఆకాశంలోని చందమామనుంచి తన పక్కనే వున్న యీ చందమామ మీదికి మరలింది అతని దృష్టి. ఆమె ముఖంలో ముఖముంచి ఆనందిస్తున్నాడు. అది కాంక్ష కాదు. వింత వస్తువును చూద్దామనే కుతూహలమూ కాదు. బతికిన రోజుల్లో సగం కాలం చూడగలిగే ఆ చందమామలో యీనాడు ఏమంత కొత్త విశేషముందనీ చూడటం? ఎన్నాళ్ళయినా వెన్నెల్లోని చల్లదనం కొంతైనా తగ్గకుండా కొత్తగా ఉన్నట్టే తోస్తుంది! అతని ప్రవర్తనను కూడా దీనితో పోల్చవచ్చు.

"ఎందుకూ అలా చూస్తారు?" అందామె మృదువుగా.

"చూడకూడదా? ఆ చందమామను చూసేందుకు నువ్వు ఏ కారణాన్ని చెప్పగలవో, నిన్ను చూసేందుక్కూడా నేనూ ఆ కారణాన్నే చెప్పగలను."

"అంత కొత్తదనం వుందా నాలో?"

"ఉన్నది. అది ఎన్నటికీ పోదు. అదీకాక నాకు జీవంపోసిన వ్యక్తిని– నాపైన అనురాగమున్న ఏకైక ప్రాణిని ఆరాధించటం తప్పా? మరీ నువ్వే నా దానివని తలిచినప్పుడు––"

ఇక భాషకు అందని భావాల్లోకి దొర్లిపోయి అతను కళ్ళు మూసుకున్నాడు ఆమె కూడా కొన్ని నిమిషాల పాటు యీ లోకాన్ని వొదిలించుకొని ఊహాలోక విహారంలోకి పోయింది.

చప్పున తెలివి తెచ్చుకుంది. ప్రేమ అంటే ఏమిటో ఆమెకు అప్పుడు బాగా అర్థమవసాగింది. ఇంతకుముందు అతనన్నమాటలే ఇంకెవరైనా అని వుంటే నిజంగా తను లెక్క చేసేది కూడా కాదు. మొహంలో నవ్వి వూరుకునేది. కాని ఇక్కడ ఇక తన

శక్తులూ, ఊహలూ అన్నీ పని చెయ్యటం మానుకొని... శేషు సహాయంతో మాత్రమే ఆమె కొత్త ఊహల్లోకి జొరబడుతోంది. ఆ వూహలు తను ఎరగని కొత్త ఆనందాన్నిస్తూండటం వల్ల ఆమె ఆటంకపరచ లేదు. తను లొంగిపొయ్యానని గ్రహించేందుకు ఆమెకు ఎక్కువ కాలం పట్టలేదు.

వెంటనే కొత్తరకం సిగ్గొకటి ఆమె వెంట పడ్డది. కావాలని తెచ్చుకుంటే వొచ్చేరకం సిగ్గు కాదది. మందు తాగించేప్పుడు కలిగే స్పర్శజ్ఞానం కూడా ఆమెలో ఆ 'సిగ్గు'ను రేకెత్తించలేదు.

"నా వైపు అలా చూడకండి. నాకు బాగుండదు" అంది తలవొంచి.

"ఎందుకనీ?"

"నన్ను కారణం అడగొద్దు--"

"నిన్ను కొరుక్కు తినటంలేదుకదా?"

"ఐతే... మీ ఇష్టం"

మంచులో ఆమె చీరె తడిసిపోయింది. శేషు ఆమె పమిట చెంగును వేలికి చుట్టుకుంటున్నాడు.

"ఏమిటీ?"

"అబ్బ! ఎంత చల్లగా వుందీ?"

ఆమె చెక్కిళ్ళను తాకుతూ అన్నాడు: "మంచులో తడిసిపోతున్నావ్"

"మీరూను--"

"నా మాటకేం?"

"ఇంక ఇక్కడ వొద్దు... వెళ్లిపోదాం."

"నాకు నిద్ర రాదు--"

"నేను జోల పాడతాను"

"ఔను... చిన్నప్పుడు అమ్మ జోల పాడితే నిద్రవొచ్చేది... మంచి ఉపాయమే ఆలోచించావ్... ఐతే పోదాం-"

ఆమె ఆధారంగా వుండి మెల్లిగా అతన్ని లోపలికి జేర్చింది. అతన్ని పడుకో బెట్టి అతని ఫాలభాగం మీద చెయ్యివేసి, "ఇక నిద్రపోండి--" అంది.

"జోల పాడవూ?"

"ఇప్పుడు కాదు..ఎవరైనా వింటారు--"

ఇక మారు మాట్లాడకుండా అతను కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

అతను నిద్రపోగానే చాలాసేపు బిగపట్టిన ఊపిరిని యిప్పుడే వొదిలినట్టు చాలా శ్రమపడి దూరంనుంచి మొయ్యలేని బరువును మోసుకొచ్చి ఇప్పుడే వొదిలించుకున్నట్టు హృదయాన్ని తేలికపరిచే ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచింది.

8

ఉదయం డాక్టర్ వొచ్చేప్పటికి అతనింకా నిద్ర లేవలేదు.

"పదయినా మెలకువ రాలేదా?" అన్నాడు డాక్టర్.

"రాత్రి చాలా సేపటి వరకూ మేలుకొని వున్నారు" అంది శ్రీదేవి.

"ఎందుకనీ? విశ్రాంతి చాలా అవసరమని చెప్పానే?"

"ఆయనకు నిద్ర రాలేదట. నాకు తోచక వరండాలో కూర్చొని వుంటే అతనూ వొచ్చి కూర్చున్నాడు--"

"ఒక్కడూనా? ఎలా నడవగలిగాడూ!" అన్నాడు డాక్టర్ ఆశ్చర్యంతో.

"ఏమో!"

డాక్టర్, తన మందు ప్రభావమేమోనని పొరబడ్డాడు.

ఆమె అంది: "మూడు గంటల దాకా అలాగే కూర్చున్నాడు. నేను చాలా దూరం చెప్పి చూశాను, కాని వినలేదు. తన శక్తి తనకు తెలుసని వాదించాడు. అతని ఆనందాన్ని చెడగొట్టకుండా వూరుకోక తప్పింది కాదు."

డాక్టరుకు విషయం అర్థమైంది. తల ఆడించి అన్నాడు:

"ఔను... అనుకున్నదానికన్న త్వరలోనే అతను కోలుకుంటాడు."

"ఎందుకనీ?"

"ఈ చావు బతుకుల వ్యవహారాలు మామూలుగా సగం రోగి హృదయారాటం మీద ఆధారపడి వుంటయ్. ఇప్పుడు అతని హృదయం ఎంత తేలిగ్గా వుందో ఆలోచించు. అతని ఆశల్ని నువ్వు ఎంతవరకూ ఎత్తగలిగావో నీకు అర్థమవటం లేదు. ఆ స్థితిలో రోగి లేచి నిలబడాలంటే లోకంలోని శాస్త్రజ్ఞులందరూ కలిసి... అతి విలువైన మందుల్ని ఉపయోగించినా లాభం లేకపొయ్యేది. ఆ పని నువ్వు చేయించ గలిగావ్. శాస్త్ర జ్ఞానానికి లొంగనిది- నీలాటి రూపసికి తలవొంచింది. నువ్వు ఎంత గొప్పగా నటించి వుంటావో ఇప్పుడు నేను బాగా తెలుసుకున్నాను."

'నటన' అనే మాట విన్నప్పుడు ఆమె హృదయం అదిరిపడింది. తన మాటల విలువ ఒక ప్రాణదానమన్న విషయం ఆమె నమ్మక తప్పలేదు.

"సరే... అతన్ని లేవనీ... ఇవ్వాళ మందు మారుస్తాను. ఐదారు రోజుల్లో అతను మామూలు మనిషవుతాడు."

డాక్టర్ వెళ్ళిపొయ్యాక ఆమె చాలా సేపు ఆలోచించింది. ఇప్పుడు ఆమెను ఒక గొప్ప సమస్య ఎదుర్కొంది; తను నటించిందా? లేదా? తన నటన ఎంత దూరం వెళ్ళిందంటే 'నటన' కూ నిజంగా జరిగే సంఘటనకూ భేదం తెలియని స్థితి వొచ్చిందన్న మాట. అదే 'నటన' అయితే అంతకన్న 'కల' అయితే బాగుండేది! నటన! తను ఇంత కష్టపడ్డది అదంతా విలువ లేని నటనా! అంతకన్నా మంచి పేరే ఆ కష్టానికి కరువైందా? తనెంత నిర్భాగ్యురాలు!

"శ్రీ!"

అతని పిలుపు ఆమె ఆలోచనల్ని భంగపరిచింది.

"అబ్బ! ఎంత మంచి కలవొచ్చింది!"

"ఏమిటీ? కలా?" కలతో ఇంత తన్మయం అయ్యాడని ఆమెకు నవ్వు వొచ్చింది.

"ఔను...కల! ఎంత గొప్ప కల!"

అని బిగ్గరగా, తృప్తిగా నవ్వి అన్నాడు: "విను; అంతా ఊహించినట్టే ఐంది. నీకూ నాకూ పెళ్ళయింది, మన దాంపత్య సౌఖ్యం... మనకొక అందమైన బిడ్డ!" ఇక మాటలే దొరకనట్టు అతను ఊరుకున్నాడు.

ఆమె మెల్లిగా కళ్ళు మూసింది యీ పాడు ప్రపంచాన్నీ, నిజాన్నీ కాస్సేపన్నా మరిచిపోయి ఆ స్వప్న సౌఖ్య ఛాయనన్నా కొంతసేపు ఆనందిద్దామని కాబోలు!

తనకూ అతనికి వివాహం! ఎంత మధురం! తన పెళ్ళి సంగతి ఇప్పుడే ఆమెకొక సమస్యగా తోచింది. ఆ అతి భారమైన సమస్య రెండు సంవత్సరాలుగా తనకు కనిపించకుండా తనను వేధించే సమస్య– ఎంత తేలిగ్గా తీరిపోయింది! కాలం ఎలాంటి సమస్యనైనా ఇట్టే తీరుస్తుంది కాబోలు! జీవితంలో అసలు తను ఎప్పటికన్నా ఏ పురుషుణ్నన్నా ప్రేమించగలనా అనే అనుమానానికి గురైన క్షణాలు కూడా వున్నాయ్. కాని అంతా ఒక కలకన్నా తక్కువ కాలంలో జరిగిపోయింది!

బిడ్డ! ఎంత మధురం! ఇతర్ల బిడ్డల్ని తను యెత్తుకొని ఆడించి ఆనందించేది. అలాంటిది తన బిడ్డే అయితే? తనలో దాగివున్న యీ కోర్కెను ఇన్నాళ్ళు తనెలా భరించగలిగిందీ?

"ఏం కల! జీవితం కన్నా కల ఎంత మధురమైంది!" అన్నాడు శేషు. కల అన్నమాటను ఇప్పుడే ఎవరో జ్ఞాపకం చేసినట్టయింది. వెంటనే మళ్ళీ యీ భూమిమీద పడ్డది. కల అని తెలియనప్పుడు ఉండే ఆనందం తెలుసుకున్నాక పోతుంది కాబోలు! ఎన్నో విషయాల లోతులు మనకు తెలియకపోవటంవల్లనే ఆ ఆనందాన్ని

అనుభవించగలుగుతున్నామేమో? నిజంగా కీలకం అర్థమైతే ఆ విషయం మన దృష్టిలో ఎంత తేలికై పొయ్యేందుకైనా అవకాశం ఉంటుంది!

అతను మాట్లాడిన మాటలకు యెదురాడకుండా ఇష్టపడ్డట్టు వూరుకున్నందుకు ఆమె సిగ్గుపడ్డది. నటించే సిగ్గును తెచ్చుకోవచ్చు కాని దానంతట అదిగా వొచ్చేదాన్ని ఆపుకోవటం ఎలా? అలాగే తన నటన కూడా క్రమంగా నిజంగా మారిందనేందుకు సందేహం లేకుండా పోయింది.

తిరిగి మాట్లాడబొయ్యే అతన్ని చేత్తో వారిస్తూ అంది: "ఇంకేమీ మాట్లాడ వొద్దు... నేను వెళ్ళి పోవాల్సివొస్తుంది."

"వెళ్తావా? నన్ను ఒంటరిగా వొదిలి వెళ్ళిపోతావా?" అన్నాడు దీనంగా ఆమె చేతిని పట్టుకొని.

"వెళ్ళను... కాని అలా మాట్లాడవొద్దు."

"నేను నిజం చెప్తున్నాను. కలైతే మాత్రం ఆనందం లేదా? జీవితంలో ఆ కలకైనా నోచుకోని నాకు అది ఎంత ఆనందాన్ని ఇచ్చివుంటుందో నువ్వు ఆలోచించలేకుండా వున్నావ్. ఈ సౌఖ్యమయ జీవితానికి అలవాటు పడ్డ నీకు ఇది అతి సామాన్య విషయమే కావొచ్చు. కాని నాకు మాత్రం అది ఎంత చెప్పుకోదగ్గ విషయమో తెలుసా? నీకు కష్టం కలిగించినట్టయితే నన్ను క్షమించు."

"ఇందులో క్షమించేందుకేమీ లేదు. మీరు అనవసరంగా బాధపడకండి."

ఆమె అక్కడ నిలబడలేక అవతలికి వెళ్ళింది. తన మీద కలలు కనే వ్యక్తి! ఈ లోకంలో తను చెయ్యగల ఘనకార్యం ఇంతకన్న యేముందీ? అతను కన్న కల ఇప్పుడే నిజమైతే ఎంత బావుంటుంది!

పది రోజులు గడిచినయ్, శేషు పూర్తిగా ఆరోగ్యాన్ని సంపాయించ గలిగాడు.

ఆమె డాక్టర్‌ను యీ సందర్భంలో చాలా అభినందించింది.

"నా గొప్పేమీ లేదు. అంతా నీ గొప్పే!" అన్నాడు డాక్టర్.

"పోనీండి, మీ ఋణం యెలా తీర్చుకునేదా అని ఆలోచిస్తున్నాను."

"అది కూడా నేనే చెప్పాలా?" అన్నాడు డాక్టర్.

"చెప్తే కృతజ్ఞురాల్ని."

డాక్టర్ సాలోచనగా ఆమె ముఖంలోకి చూశాడు. కాని ఆమె అమాయకత్వం తప్ప అతనికి ఇంకేమీ కనిపించలేదు.

"శ్రీ! ఇంకా నా చేత చెప్పించుకునే యీడులో నువ్వు లేవు. నీకు తెలుసు. సంవత్సరం నుంచీ నీ కోసం కుక్కలాగా తిరిగేందుక్కూడా సిగ్గుపడటం లేదు. నా

జీవితానికల్లా ఒక్కటే లోటు; నాకు తోడునీడగా వుండే ఒక స్త్రీ. నేను నిన్ను ఎన్నుకోవటంలో పొరబడలేదు--"

"నన్నా?" అందామె ఆశ్చర్యంతో.

"ఇందులో ఆశ్చర్యపడాల్సిందేమీ లేదు. విషయాన్ని మొదటి నుంచీ పూస గుచ్చినట్టు నువ్వెరుగుదువు. నా చేష్టలు నీకు అర్థంకానంత గూఢంగా మాత్రం లేవు."

"నాకు అంత బాగా అర్థమైనట్లయితే విషయాన్ని ఇంత దూరం రానిచ్చేదాన్ని కాదు" అందామె కింది పెదవిని మునిపంటితో కొరుకుతూ.

నిరాశతో కుంగుతూ డాక్టర్ అన్నాడు: "శ్రీ!"

"నేను నిజం చెప్పాను. మీరు కష్టపడకండి."

"నీ మీద ఎన్ని ఆశలు నిలుపుకున్నాను! నిన్ను అపార్థం చేసుకున్నట్టయితే నీ కోసం ఇంత శ్రమపడేవాణ్ని కాదు."

"నా కోసం శ్రమపడమన్నానా? ఐనా ఏం శ్రమపడ్డారు?'!

"ఒక వ్యక్తికి ప్రాణం పోశాను--ఆ వ్యక్తి మీద నీకు అభిమానం వుండటం వల్ల..."

"దానికి ఫీజు తీసుకోండి, మనుషుల హృదయాలు కాదు--"

"ఫీజా! నాకు డబ్బు లేకనా? ఇదే నువ్వు కాకుండా ఇంకెవరన్నా కోరి వుంటే అసలు ఒప్పుకునేవాణ్ని కాదు."

"పోనీ నా కోసం చేశారు. నా మీద మీకు ఇంత అభిమానం వున్నందుకు కృతజ్ఞురాల్ని. మీరు దానికి ప్రతిఫలం కోరాలా? మన స్నేహాన్ని విలువ కట్టి అమ్మాలని చూస్తున్నారు. ఆ వెలను నేను ఇవ్వాలా? పోనీ అప్పుడే మీరనుకున్న యీ ఖరీదును మీరెందుకు చెప్పలేదూ?"

డాక్టర్‌కు జవాబు దొరకలేదు. అతను చాలా సిగ్గుపడిపొయ్యాడు. ఎవరి తప్పయినా ఒక పెద్ద పొరపాటు జరిగిపోయింది. కొంచెంసేపు నిశ్శబ్దంగా వున్నాక డాక్టర్ అడిగాడు: "పెళ్ళి అసలు చేసుకోవా?" అతని కోపం కొంత చల్లారిందని ఆ గొంతే చెప్తోంది.

"చేసుకుంటాను. స్త్రీకి అది చాలా అవసరమైందని నాకు తోస్తోంది."

"ఎవర్నీ?" అన్నాడు డాక్టరు.

"మీ రోగిని--"

"ఎవరూ? అతనా?" అంతకన్న అసలామె పెళ్ళి చేసుకోనని అంటే అతనికి ఆశ్చర్యం కలిగేది కాదు. ఆమె 'ఔ' నన్నట్టు తల తిప్పింది.

"అతన్ని ప్రేమించావా?" అన్నాడు నిట్టూర్చి.

"ఆ మాట నా నోటి మీదుగానే వినాలా?"

"మరి నటించావ్‌గా?"

"నటన!" అని హేళనగా నవ్వి అంది: "అది అసలు నాకు చేతనే కాలే దనుకుంటాను. మొదట అనుకున్నాను. అసలు అదంతా నటనేనని. తీరా ఇప్పుడు వెనక్కి తిరిగి చూసుకుంటే అదంతా నిజం! ఇంత దూరం పరిస్థితుల ఒత్తిడి వల్ల ఎలా రాగలిగానో నాకే తెలియదు. నేను అనుకుంటాను: మన జీవితంలో ఏది నిజమనుకుంటున్నామో అదే నటన! ఏది 'నటన' అని భ్రమపడుతున్నామో అదే నిజం! ఈ రహస్యం నాకు ఇప్పుడే తెలిసింది--"

డాక్టర్ బాగా ఆలోచించి అన్నాడు: "నిజమే! నీ స్వరూపాన్ని ఇప్పుడే చూడగలుగుతున్నాను. అది ఎంత సత్యమైన నటనయి వుండకపోతే రోగి ఇంత త్వరలో ఆరోగ్యాన్ని పుంజుకొని వుంటాడో ఆలోచించలేకుండా వున్నాను--"

ఇక మాట్లాడేందుకు మాటలే కరువైనట్టు డాక్టర్ గిరుక్కున తిరిగి వెళ్ళి పొయ్యాడు.

మరి నాలుగు రోజులకు శ్రీదేవి వివాహపు శుభలేఖతో పాటు డాక్టర్‌కు వెయ్యి రూపాయిలకు చెక్ వొచ్చింది. దానిమీద శ్రీదేవి తండ్రి సంతకం వుంది. కవరులో శ్రీదేవి ఉత్తరం కూడా రాసింది:

"నూతన వధూవరుల అభినందనల్తో ప్రాణరక్షణార్థం మీ శ్రమకు ఇది ప్రతిఫలం. నా వివాహ సమస్యకు మీరు ఒక దారి చూపగలిగి... సమర్థుడైన వరుణ్ణి వెదికి ఇవ్వగలిగినందుకు కృతజ్ఞురాల్ని--"

డాక్టర్ నిట్టూర్చి, ఇంటి కప్పుకేసి కోపంతో చూశాడు.

– *ఏప్రిల్ 1945*